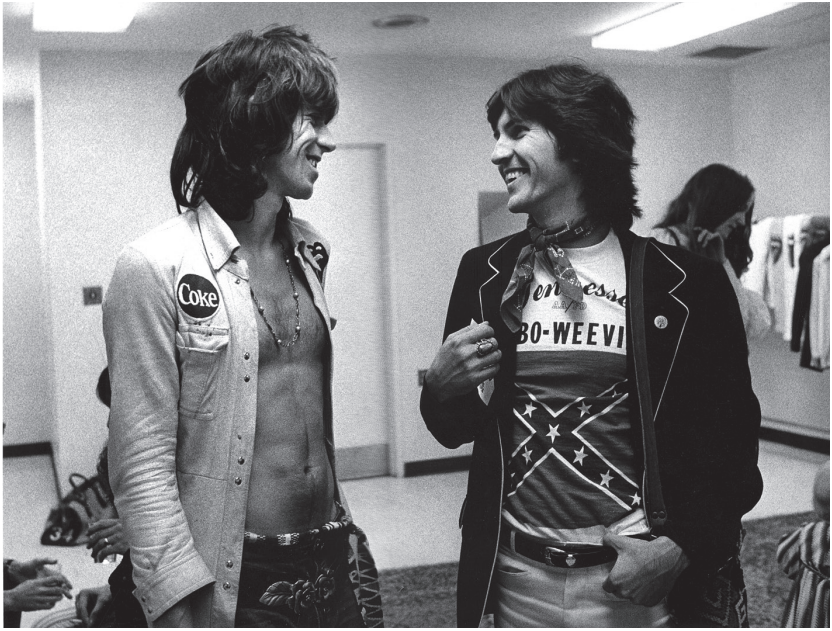




Stanley Booth
Pravdivá dobrodružství
**ROLLING
STONES**

MLADÁ FRONTA

Úvod Greil Marcus



Stanley Booth

Pravdivá dobrodružství
Rolling Stones

MLADÁ FRONTA

Z angličtiny přeložil Petr Kotouš

The True Adventures of the Rolling Stones

Copyright © Stanley Booth, 1984, 2000

Introduction copyright © Greil Marcus, 2012

Translation © Petr Kotouš, 2014

Front cover photo © Redferns/Getty Images/Isifa

Back cover photo © Getty Images/Isifa

Všechna práva vyhrazena. Žádná část knihy nesmí být kopírována ani distribuována bez písemného souhlasu majitelů autorských práv.

PŘEDMLUVA

Greil Marcus

V doslovu na konci této knihy, který byl napsán šestnáct let poté, co Pravdivá dobrodružství Rolling Stones vyšla poprvé, což bylo patnáct let po událostech, o kterých se tu pojednává, vyjmenoval Stanley Booth své „stylistické hrdiny“. Prvním byl Jack Kerouac, poté Vladimir Nabokov, Evelyn Waugh a nejvíce ze všeho Raymond Chandler. „Snažil jsem se o to,“ píše Booth, „aby každá věta zněla tak, jako by vyplula z úst Chandlerova detektiva Philipa Marlowea.“

A také se mu to docela daří. Věta „tohle byl jediný člověk, koho jsem kdy viděl, že dokázal i ve spánku vypadat okázale“ zní tak, že by si ji Chandler do svého zápisníku určitě napsal. Když jindy zaznamenává Booth svůj první zážitek s LSD způsobem, který představuje nejspíše první záznam o skutečně nadpřirozeném průběhu tripu v literatuře – nadpřirozeném právě proto, že vše je během něj téměř stejné jako v realitě –, autor se Chandlera vzdává, v literárním čase jej předjímá a v reálném následuje, a my slyšíme ozvuky Dashiella Hammetta či Rosse Macdonalda. Booth se v oné scéně ocitá se svým přítelem v nonstopu. „V té hospodě seděl policajt, celý v tmavě modrém, ověšený všemi těmi výhružnými proprietami. Na stolku před ním stál hrnek s kafem a on zatím s někým mluvil do vysílačky. Někde blízko v černošské čtvrti došlo ke vloupačce do nějakého skladiště. Prý to udělala mladá černá holka. Policajt řekl, ať na něj počkají, a hlas, kterým to říkal, přetékal sexem a sadismem. Jediná možnost, jak mohl zažít s černou holkou něco intimního, bylo pořádně ji ztrestat. A když jste byli na tripu, jeho chlípnost byla v té hospodě cítit i dávno poté, co se zvedl a odešel.“

Společného s nimi toho má více než jen styl – i když možná otázky, na čem je styl založen, co vše do něj vstupuje a co se za ním skrývá, toho zahrnují více, než si obvykle myslíváme. V jedné z nejpřesvědčivějších a nejdrsnějších pasáží této knihy připomíná Booth veškerou tíhu společenských souvislostí, které visí nad každým popisovaným koncertem – od prvního večera turné 7. listopadu ve Fort Collins v Coloradu až po poslední den v Altamontu 6. prosince – a která je patrná v každé písni hrající z rádia a ze stránek Boothovy knihy. Jde o záležitosti, které Booth vyprovokovaly k tvrzení, že „v roce 1969 na Den díkůvzdání jen několik lidí v sále Madison Square Garden považovalo to, co Stones předvádějí, za divadelně-hudební představení. (...) Většina z nich prožila studenou válku, horkou válku, rasové nepokoje, studentské nepokoje, atentáty, znásilnění, vraždy, noční můry. Jenže Keith, Mick, Charlie, Bill a ten nový kytarista zosobňovali Rolling

Stones a přítomné publikum zosobňovalo jejich publikum. (...) Skutečnost, že ti lidé tančí, v sobě za těchto okolností obsahovala jakousi transcendentní hodnotu. V té době spousta lidí věřila, že tanec a hudba může hrát v procesu změny struktury společnosti hlavní roli. Dost možná byli naivní, ale zato byli mnohem zajímavější než všichni ti rozumní lidé, kteří přišli po nich.“ Nejzásadnější Boothovy věty jsou tyto: „V šedesátých letech jsme věřili v mýtus, že hudba má moc změnit lidské životy. Dnes věříme v mýtus, že hudba je pouze zábava.“ Neboli že styl je pouze styl a detektivky jsou pouze detektivky.

V roce 2011, tedy jedenáct let poté, co Booth ve svém doslovu ke knize vzdvihuje Raymonda Chandlera, píše britská spisovatelka Jenny Diskiová v *London Review of Books* o dobách, kdy i ona sama věřila ve stejný mýtus, jemuž kdysi podlehl sám Booth. Philip Marlowe a Hammettův Sam Spade jsou pro ni postavy příslušející pozdějším dobám, lhостejno, zda pocházejí z dvacátých, třicátých či čtyřicátých let. Jsou to „drsní muži s jemným, demokratickým jádrem, američtí romantikové stříknutí Otcí zakladateli a Melvillovým melancholickým smyslem pro člověčenství“. Jsou „zataženi, otrásající se hnusem, do špinavého polosvěta obývaného dobrými a špatnými muži i ženami, v němž jsou předurčení pokoušet se nastolit pořádek. Soukromí detektivové, ve skutečnosti však skuteční ochránci veřejnosti... muži, kteří se chovají tak, jako kdyby v napravování nepravostí skutečně tkvěl nějaký smysl, ačkoliv sami dobře znají pravou tvář světa.“ Když se ohlíží za všemi těmi večery, které strávila v kině při sledování Humphreyho Bogarta v Hammettově Maltézském sokolovi od režiséra Johna Hustona, nebo v Chandlerově Hlubokém spánku režiséra Howarda Hawkese, je pro Diskiovou poselství tohoto stylu průzračné: „Možná to byli Marlowe se Spadem,“ píše, „kteří nám dodali dostatečnou a bláznivou odvahu vyjít potom ven do ulic.“

Tato poznámka by možná mohla působit kostrbatě, ne-li přímo přehnaně, pokud bychom ovšem nebrali v potaz Boothovo tvrzení, že pokaždé, když stál na pódiu za jedním ze zesilovačů Keitha Richardse ve chvíli, kdy Rolling Stones začali hrát *Gimme Shelter* nebo *Street Fighting Man*, stál za ním i Philip Marlowe. Diskiová tak ukazuje, jak daleko a hluboko skutečně sahá Boothova ctižádost, když sám říká, že ve své knize nechce mít jedinou větu, kterou by Marlowe nedokázal vyslovit. Jedna z nich je takhle: „Hluboko v srdci této hudby tkví typický nádech záhadné vzpoury, bez něhož by takhle hudba zemřela.“

Vášeň, to je to, co pohání Pravdivá dobrodružství Rolling Stones, vášeň se pokouší nalézt podstatu této vzpoury – to, co Albert Camus v esejí *Člověk revoltující* popisuje na příkladu vězně na Sibíři za dob Sovětského svazu, který si vyrobí němý klavír s dřevěnými klávesami, jemuž říká „harmonická vzpoura*“ – nalézt

* Albert Camus: *Člověk revoltující*, přel. Kateřina Lukešová, Český spisovatel, Praha 1995.

ji, pojmenovat ji, popsat ji dříve, než se rozplyne. „To byste tam museli být,“ píše Booth o koncertě v hale Forum v Los Angeles. Nemyslí tím to, že by nedovedl popsat, co se tam ten večer dělo; to on dovede. Myslí tím, že pokud byste bývali měli možnost tam jít, pak byste tu možnost coby myslící, skutečné, dýchající lidské bytosti nesměli nechat v žádném případě proklouznout mezi prsty. „To byste tam museli být“ – jenže protože jste tam nebyli, jak říká Booth, je mojí povinností vás dovést dovnitř, na pódium, do zákulisí, do publika, abyste slyšeli ten zvuk, když se to stalo.

Boothova kronika psaná z pohledu účastníka amerického turné Rolling Stones z podzimu roku 1969 je protkaná kapitolami, které popisují historii skupiny od jejího založení po smrt zakládajícího člena Briana Jonese pouhých pár měsíců před začátkem onoho turné. Díky dlouhým, hladce včleněným historikám, které vyprávějí Keith Richards, Charlie Watts, dnes již zesnulý Ian Stewart (jeden z původních Stones, kterého vyhodili kvůli tomu, jak vypadal, který ale nicméně pokračoval jako bedňák skupiny a studiový klávesista) či Shirley Arnoldová (fanynka, která se stala ředitelkou jejich fanklubu), má čtenář stejný pocit, že Booth byl u toho i tehdy, když kapela začínala, jako má při čtení kapitol o podzimu 1969, kdy tomu tak skutečně bylo. „Nikdy nezapomenu, jak se Bo tvářil, když Brian zahrál pár věcí od Elmorea Jamese,“ vypráví Stewart Boothovi a má na mysli horkou chvilku v zákulisí před jedním britským koncertem v roce 1963. Booth okamžitě rozvíjí Stewartovy myšlenky: „Jestliže byli Stones u vytržení z toho, že hrají s Bo Diddlyem, jak se asi musel cítit Bo Diddley, když uviděl blondatého anglického andílka s nateklým okem, který hrál na kytaru stejně jako Elmore James, který se na ni naučil od Roberta Johnsona, který se to naučil někde na křižovatce silnic od samotného Satana.“ Boothova přítomnost během určitých večerů je však cítit tak silně, že vám až připadá, že u toho nechcete být, protože máte strach, že hudba, jak ji Booth popisuje, nebude znít tak, jak by odpovídalo naději do ní vložené – vložené hudebníky, publikem, spisovatelem a čtenářem zmítaným horečkou. A pak dochází k události v Altamontu; volně přístupný koncert končící katastrofou, která ukončila jak celé turné, tak desetiletí, jež mělo toto turné završit. Kapitola napsaná v takto poeticky hrůzyplném stylu: „Vytáhlý mladý běloch s černou hřívou zelektrizovaných vlasů, tančil a natřásl se, a pohled na to, jak si to užívá, rozpaloval Angels do běla. (...) Jeden Anděl do něj strčil a další se začal prodírat publikem s kulečnickovým tágem v ruce, a potom celá skupina Angels začala chytat lidi, bila je a kopala, publikum před jejich řáděním neuvěřitelně rychle couvalo, ten tanečník utíkal od pódia, (...) jenže Andělé ho chytili zezadu, těžké dřevěné držadlo tága opsalo jediný dlouhý oblouk a dopadlo mu na spánek, jako by spadl strom, a on ležel a nehýbal se, a já si pomyslel, proboha, vždyť oni ho zabili“ – v tu chvíli si vážně přejete, abyste u toho nebyli. Já tam byl, když se to stalo, a když si

nyní čtu Boothovy řádky znovu a znovu, cítím zase všechnu tu hrůzu, všechno to násilí, všechno to zděšení. Obrazy se mi míhají před očima – tělnatý muž pokrytý zaschlou krví s vyraženými zuby, který celé hodiny poté, co ho Pekelní Andělé zbili, bloudí nahý v ztemnělém zákulisí; nahá žena s tělem plným modřin svírající deku, kterou jí kdosi podal, aby se do ní zabalila, cizí předmět, na nějž dávno zapomněla a který zapomněla zahodit a jehož cíp teď kreslí stopu v prachu – jako kdyby tomu ještě nebyl konec.

Také že není; to je podstata Boothova psaní o době, která uplynula mezi oním telefonním hovorem v roce 1969 – „Rozloučili jsme se a nad našimi hlavami se začala stahovat budoucí mračna hudby, drog, peněz a utrpení“ – a lety, která následovala: „Do jaké míry byl každý z nás připraven na život v opravdovém světě, ve světě, v němž každý rok bude ještě víc než jako Altamont.“ Z takovýchto retrospektivních proroctví je jasné, proč Boothovi trvalo patnáct let, než svou knihu dopsal, a proč vás ta kniha dnes vyžene ven do ulic, a vy se budete smát, vaše srdce bude přetékat radostí, a jakmile sestoupíte z chodníku, nohy se vám začnou netrpělivě třást.

Pravdivá dobrodružství
Rolling Stones

věnováno všem těm klukům a holčkám

Toužíme po omamném šílenství, avšak ne po hrůzách, které mohou následovat, žádáme rozkoš, aniž bychom pocítili osten bolesti, a tak je budoucnost jen zlý sen a my neustáváme v ničení sebe samých... jsme zbabělci, co musejí bránit odvahu, sex, vědomí, krásu těla, hledání lásky a nakonec i to, co přese všechno může být údělem hrdinů.

Norman Mailer: Advertisement for Myself

October 21, 1969

Mr. Stanley Booth
745 Hawthorne Street
Memphis, Tennessee


Dear Stanley:

This letter assures you of the Rolling Stones' full and exclusive cooperation in putting together a book about the Stones for publication.

Yours faithfully,


Mick Jagger


Keith Richards


Charlie Watts


Bill Wyman


Mick Taylor

KREV POD NOHAMA

Je pozdě. Všechna hádata už jsou v pelechu. Za okénky vozu nic než tma, v pruzích světla z reflektorů se míhá akorát prašná polní cesta. K nejbližšímu městu pořádně daleko, poslední křižovatku jsme dávno minuli (v Anglii na nich pohřbívali sebevrahy, kterým napřed prorazili srdce dřevěným kolíkem) a my se snažíme najít to neznámé kalifornské údolí; možná tam některého z nich potkáme, s kůží zkrvavenou a potrhanou, možná si spolu i zatancujeme.

Oblohu před námi najednou protne železniční nadjezd; když ho mineme, vidíme před sebou rozcestí bez jediného ukazatele. Crystals zpívají He's a Rebel. Řidič se roz-

*Sleduj ho, jak po městě se šine,
jak plouží se a šourá, klidně, líně,
ten vždycky ví, kam jeho cesta vede,
a když mě pak ten jeho pohled sjede,
vím, že to je on...*

*Když drží mi dlaň, tak hnedle ztratím hlavu,
páč tenhle chlap, ten neztratí se v davu,
jó, tomuhle to vždycky přijde vhod
nehrát podle zavedených not,
a jenom proto každéj ví,
že je to rebel,
a kloudnýho že z něj nic nekouká,
je to rebel,
páč ten se prej jen městem potlouká.*

*hlédne napřed vpravo, pak vlevo,
pak zase vpravo. „Vůbec nemá
páru, kam jede,“ řekne Keith.
„Hele, seš si jistej, že je to tudy?“
ptá se ho Mick. Řidič odbočí vlevo
a nic neříká. Rádio hraje docela
dost nahlas. „Třeba tě neslyšel.“*

*Mick zavře oči. Jasně, že jsme
někde v pytli, ale on už je hrozně
unavený, nespal posledních tak
čtyřicet hodin, s každou minutou
mu ubývají síly, aby se s ním začal
hádat, že to má vzít jinudy, a tak
nás ta černá limuzína Cadillac
pořád unáší nekonečným prosto-
rem dál a dál.*

„Tamhle něco je,“ říká řidič. Na kraji cesty stojí dodávka Volkswagen a k madlu zadních dveří je přivázaný německý policejní vlčák. Když ho mijíme, štěká na nás. Jak pokračujeme, mijíme další auta a dodávky, v některých je vidět lidi, ale většina jich je na cestě, táhnou se v malých skupinkách, nesou spacáky, plátěné ruksaky, děti, na vodítkách vedou vlastní velká ošklivá psiska. „Půjdeme pěšky,“ říká Keith. „Neztrat se nám,“ říká Mick řidičovi, který opáčí: „A kam teda vlastně jdete?“, jenže to už jsme pryč, celá naše pětice, Vandrák Ron, Lopaták Tony, Kluk z Okefenokee, a pochopitelně Mick s Keithem, Rolling Stones. Zbylí členové kapely právě teď spí v San Francisku v hotelu Huntington, tedy kromě Briana, který je mrtvý a – jak někteří říkají – nikdy nespí.

Cesta lemovaná drolící se krajnicí, kterou tvoří vyschlá tráva, se svažuje, krajina je pustá přesně jako v těch scénách ze sci-fi filmů z padesátých let, kdy nějaký puberták právě tady zaparkuje svoji nadupanou káru, ve které se rozvaluje jeho macatá holka, jenže všechno překazí nečekaná návštěva z vesmíru; teď je ale všude kolem nás spousta mladých lidí, většinou s dlouhými vlasy, jsou hodně navlečení, džíny, těžké vojenské kabáty, do nichž se choulí v prosincovém ostrém vzduchu, ve kterém mezitím docela procítáme. Mick má na sobě dlouhý nachový zimník, Keith se nese v nacistickém koženém kabátě, který je už teď celý zelený od bláta; zítra, respektive už dnes, za necelých šestnáct hodin, tenhle kabát zahodí v šíleném panickém úprku z místa, k němuž se teď lehkou chůzí šineme. Mick s Keithem se usmívají, je to takový jejich žertík, užívají si pocit, že dokážou svolat takový dav, a stačí jim k tomu jen to, že si to prostě přejí, a přitom jsou dost svobodní, aby si tu po té rušné vyprahlé stezce jen tak vykračovali jako všichni ostatní. Z okolních skupinek je slyšet smích a hovor, ale nikdo nás neosloví, a my si tu nepřipadáme nepatřičně; každý z nás – a většinu tu do třicítky zbývá pěkných pár let – tu neseme svoje symboly, insignie vlastních výprav, které nás nakonec zavedly až do této nehostinné pustiny na západních svazích Nového světa.

„Tony, ubal nám brko,“ říká Keith, obrovský černý Tony je hned nato asi dvacet kroků za námi a přidává se k nějakému klukovi, který podá Tonymu svého jointa: „Nech si ho.“ A tak kouříme a sledujeme stezku až na místo, kde najednou krajnice zmizí, a my před sebou spatříme údolí se stráněmi posetými tisícovkami lidí, kteří posedávají kolem ohnišť, někteří spí, jiní hrají na kytary, podávají si cigarety a velké červené džbánky s vínem. Na okamžik se zastavíme; připadá nám, že po takovém pohledu jsme vždycky toužili, vidět pospolu tolik dobrých lidí, svoji velkou rodinu, svoje lásky, všechny takhle pospolu ve své vlastní soukromé krajině noci. Tuhle scénu známe ze svých nejranějších snů, ale tady působí tak velkolepě a definitivně, plameny se mihotají jako hvězdy, kam až oko dohlédne, je to úchvatné, a když začneme stoupat po úbočí po naší levici a překračujeme spáče ve spacácích a pod příkrývkami, kterým se snažíme nešlápnout na hlavu, prohlásí Keith, že je to jako v Maroku, jako když vyjedete z Marrákeše, slyšíte přece ty flétny...

Prostor, kde lidé táboří, je zakončen plotem s ostnatým drátem, a jak se snažíme najít nějaký vchod, spatříme, jak se k nám blíží bratři Mayslesovi s kamerou a svítí si na spící lidi oslepující modrobílou halogenovou lampou. Mick na ně křičí, ať to okamžitě zhasnou, ale oni se tváří, že ho neslyší. Lidi, kolem kterých jsme procházeli a kteří nás jenom zdravili, Aboj, Micku, teď ustávají a jdou k nám; opodál je v plné záři halogenu vidět karavan plný nějakých kluků a holek, a my konečně nacházíme branku, která je pochopitelně zamčená. Přes plot je vidět boudu Altamontského motocyklového klubu a před ní stojí pár lidí, z nichž některé známe. Mick na ně volá: „Pustíte nás dovnitř?“ a jeden z nich líně přijde k nám, omrkne, co jsme zač, a jde hledat někoho, kdo by nám otevřel. Jenže mu to trvá pěkně dlouho a ti kluci a holky nás obestoupí, chtějí po nás

podpisy, a jestli bychom je nepustili dovnitř. Mick jim vysvětluje, že dovnitř se nemůžeme dostat ani my sami, jak vidí, a jediný, kdo tam má něco na psaní, jsem já, jenže já už se dávno naučil, že svoje psací náčiní nesmím dát z ruky, protože pokaždé, když tihle lidé dostanou svůj podpis, začnou bez sebe radostí štěbetat a rozjařeně odtáhnou i s mým perem. A tak přešlapujeme napřed na jedné noze, a pak na druhé, chvějeme se zimou a nikdo nás pořád nepouští dovnitř, a ta křivá branka pořád ne a ne povolit, i když s ní třesu, a já říkám, že bychom ji mohli snadno vyvrátit, a Keith na to řekne: „Takže první brutalitka.“



J. P. Alley: *Hambone's Meditations*

JEDNA

Co třeba pár vět o oněch neustále zvědavých potulných umělcích, kteří putují po žluté poušti na sever až tam, co leží Maghreb, většinou osamělí; o jejich představeních, která během své dlouhé cesty předvádějí v tábořištích Arabů, kde je poslouchají černí otroci ronící slzy; a co o nebezpečné cestě do Konstantinopole, kde hrají staré konžské melodie slavným černým obyvatelům Stamboulu, které nedokáže udržet za dveřmi jejich obydlí žádná síla ani zákon, jen se v ulicích ozve hudba. Potom bych hovořil o tom, jak s sebou černoši nesou svou hudbu do Persie, dokonce až do tajemného Hadramautu, kde si krása jejich hlasu získala úctu i u jejich arabských pánů. Musel bych se dotknout i toho, jak se černošské melodie otiskují v půdě Antil i obou Amerik, jak zdejší alchymisti hudební vědy pečlivě opečovávají nejsilnější výhonky černých květin, jejichž omamnou vůni z nich lisují různí kouzelníci... (Stačilo by tohle pro začátek?)

Lafcadio Hearn: dopis Henrymu E. Krebbielovi

Seděla na béžovém gauči, blond hlavu skloněnou nad knihou s červenou obálkou, nohu přes nohu, pata té spodní přitom odpočívala na mramorovém čajovém stolku. Za ní bylo ze širokého okna vidět hustý zelený živý plot, za nímž mnohem dál a níže stálo Město Andělů, jehož slonovinově bílé budovy sahaly až tam, kde bylo vidět – toho dne totiž bylo docela jasno – Tichý oceán třpytící se ve slunečních paprscích jedovatým závojem, do něhož se na obzoru slila země s nebem. Na barevně sladěných gaučích posedávali další lidé, místnost téhle rezidence připomínala vstupní halu nějakého hotelu, jiní lidé vcházeli dovnitř, ale ona ani nevzhlédla, dokonce ani tehdy, když jsem jí řekl: „S dovolením,“ a překročil její nataženou nohu, abych se mohl posadit vedle jejího manžela, Charlieho Wattse, jednoho z Rolling Stones.

„Vzpomínáš si na něj, Shirley?“ zeptal se jí.

Letmý pohled. „Ne.“

„Ten spisovatel. Určitě víš.“

„Doufám, že nebude takovej jako tamten, co byl u nás doma,“ řekla. Pak se na mě podívala znovu a v jejích očích se něco změnilo. „Vždyť to je on!“ Zaklapla knihu. „Napsal jsi, že jsem prý stála v kuchyni.“

„To byl někdo jinej,“ řekl jsem. „Ty čteš Priestleyho? Princ rozkoše. Znáš Nancy Mitfordovou?“

„Napsal jsi, že jsem myla nádobí. Takhle mě ještě nikdo v životě neurazil.“

„Ale Shirley, vždyť ty jsi přece vážně myla nádobí. Co jsem měl napsat jinýho?“
„Mohl sis něco vymyslet.“

„Kde to vyšlo?“ zeptal se Bill Wyman, další Rolling Stone, který se svojí přítelkyní Astrid Lindstromovou, Švédskou Ledovou Princeznou, seděl na druhé straně gauče. „Ta basa zní super, co?“ Na přenosném gramofonu v rohu místnosti se otáčela deska s nahrávkami ze třicátých let od Kansas City Six.

„Jo, Walter Page, hodně slušný,“ řekl Charlie. „V jednom americkém časopise. Viděl jsem ho v kanclu.“

„To bylo něco o nás všech? K nám se to určitě nedostalo,“ řekla Astrid. Wyman si vedl album s výstřížky.

„Na tvém místě bych to ani nechtěla vidět,“ řekla Shirley.

„Z elektrický basy v životě takovej zvuk nevyždímeš,“ řekl Wyman, basák, který měl moc malé ruce, aby mohl hrát na kontrabas.

„Elektrická basa má širší možnosti,“ řekl jsem, abych odvedl téma hovoru někam jinam. „S tou toho můžeš předvést víc.“

„Jenže tohle ne,“ řekl Wyman. „Mám pravdu, Charlie?“

„Naprostou,“ řekl Charlie, zatímco se Pageovým kontrabasem a štetkami Jo Jonese, které udávaly rytmus pevný jako tlukot zdravého srdce, proplétaly tóny kytary Freddieho Greena.

„Tak pardon,“ řekl jsem.

„Co jsi vešel, tak tě akorát sjíždíme, co?“ Charlie na to. „Vzal jsi ty noviny se sloupkem Ralpa Gleasona? Ještě jsme to nečetli.“

„Já to četl po cestě.“

„A co? Špatný?“

„Mohlo to bejt horší, ale ne o moc.“ Kdysi jsem se Charlieho zeptal, co si myslí o těch neustálých mediálních útocích na Rolling Stones, a on mi řekl: „Vždycky si říkám, že to není o mně,“ Shirley tehdy řekla: „Charlie a Bill totiž vlastně nejsou Stones, víš? Mick, Keith a Brian, to oni jsou ti velcí zlí Rolling Stones.“

Charlie se usmál a pak stáhnul koutky úst. „A mně se přitom to, jak Gleason píše o jazzu, tak líbí. Vždyť já ho znám. Když jsme posledně hráli v San Francisku, tak jsem se s ním setkal. Příště se ho zeptám, co proti nám pořád má.“

Otevřenými dveřmi na druhé straně místnosti vstoupil dovnitř muž s ustupujícími černými kudrnatými vlasy a huňatými zastřiženými kotletami, na sobě bílé šortky a v ruce dvě tenisové rakety a osušku. „Co tenis, má někdo chuť?“ zeptal se hlasem, kterým byste se při holení pořežali.

Nikdy jsem ho neviděl, ale ten hlas jsem znal, když jsem se před ním kroutil u telefonu. Byl to Ronnie Schneider, synovec Allena Kleina, obchodního manažera Rolling Stones. Ani jsem si tohle všechno nestačil uvědomit a už jsem stál mezi

ním a dveřmi. „Dostal jste dopis, co vám poslal můj agent?“ zeptal jsem se ho, jakmile jsem mu řekl, co jsem zač.

„Jo, dostal,“ řekl. „Je tam potřeba pár věcí změnit. Řekni svému agentovi, ať mi zavolá.“

„Tvrdí, že vás nemůže zastihnout. Už nemáme moc času.“

„Já vím,“ řekl Ronnie a jeho hlas sklouzl do démonické nápodoby dívčího zájknutí. Věnoval mi líbezný úsměv, jako by si myslel, že jsem mu to sežral. „Tak má někdo náladičku na tenis?“

„Já si zahraju,“ řekl Wyman.

„Tak na, tahle je křivá.“ Ronnie mu podal raketu zkroucenou jako lžíce na boty a oba se vydali přes terasu a pak po svěží zelené trávě k tenisovému kurtu. Sledoval jsem je prosklenými dveřmi celou cestu; pak jsem si uvědomil, že tam stojím s čepicí v ruce, tak jsem se radši posadil, abych trochu sebral síly.

Chůva přivedla Serafinu, Wattsovu osmnáctiměsíční dcerku, a Shirley ji odvedla do kuchyně, aby se něčeho najedla. Astrid šla s ní, nejspíš dát vychladit pomerančový džus. Kansas City Six hráli *Pagin' the Devil*.

„Co přesně Gleason napsal?“ zeptal se mě Charlie.

„Napsal, že lístky byly moc drahý, sedadla mizerný, doprovodným hudebníkům se málo platí a že všechno tohle dohromady dokazuje, že Rolling Stones pohrdají svým publikem. Možná jsem něco vynechal. Jo, a taky napsal, že to byl dobrý koncert.“

Zadní dveře se zase otevřely a dovnitř vešla banda mužů, jako nějaký gang pistolníků. Všichni měli dlouhé vlasy, byli vysocí a nahrbení, a po chvíli zamrzli uprostřed místnosti, jako by pózovali na fotografii, která by nakonec skončila na nějakém starodávném vybledlém plakátu připíchnutém na stromě. „The Stones Gang: Wanted Dead or Alive,“ psalo by se tam, ačkoliv v téhle chvíli čekal soudní proces jen Micka Jaggera, který právě ztuhnul se svým ostře řezaným zadkem vytrčeným na stranu v póze jako model. Vedle něj stál Keith Richards, snad ještě hubenější, který vůbec jako model nevypadal, spíš jako nějaká ulítlá reklama na bezstarostnou, ale pořád nebezpečnou Smrtku – černé rozčuchané vlasy, mrtvolně zelená tvář, v pravém ušním lalůčku se pohupuje tesák z pumy, rty obtočené kolem jointu zaraženého mezi zkaženými zuby a modrými dásněmi, jediný běloch na světě, který má modré dásně, muž jedovatý jako chřestýš.

Toho třetího jsem znal z fotografií, byl to nástupce Briana Jonesa, Mick Taylor. Byl celý růžový a blondatý, a vedle Jaggera s Richardsem, kteří za ten rok, co jsem je neviděl, zestárlí mnohem víc než o rok, vypadal jako nevinná panenka. Dalšího z nich, toho s tmavými vlasy s nažloutlými pramínky oblečeného v klasickém country kompletu od Nudie's Rodeo Tailor, jsem už viděl v televizi a na obalech desek – byl to Gram Parsons, a já věděl, že pochází z města, kde jsem se narodil,

z Waycrossu v Georgii, ležícího na kraji bažiny Okefenokee. Osobně jsem se s ním ještě nesetkal, jenom jsem psal recenzi na novou desku *The Gilded Palace of Sin*, kterou natočil se svojí kapelou Flying Burrito Brothers. Vůbec jsem netušil, že se se Stones zná. Jak jsem ho tam viděl, dalšího kluka z Waycrossu, který se pohybuje v těchto sférách, jako bych v tom cosi spatřil, nějaký záměr, jehož podstatu jsem neprohlédl, a vstal jsem, abych na Grama Parsonse promluvil, jako by měl být nějakým mým prorokem, u něhož já, jeho tovaryš, hledám spásu.

Když jsem ale obešel stolek, Jagger se otočil, a poprvé od chvíle, kdy se zjevil v pokoji, jsme se ocitli tváří v tvář, snad až příliš blízko, oči měl jako jelen, veliké, hluboké, vyplašené. Vzpomněl jsem si, jak jsem cestou sem v letadle četl v časopise Time o nějaké studii, podle níž první člověk, který při pohledu z očí do očí uhne pohledem, je ten, kdo poté nejspíše ovládne situaci. Přátelsky jsem se na Micka usmál a on uhnul pohledem, úplně přesně jako dominantní lidé podle Time. Došlo mi, že jsem prohrál hru, kterou jsem vůbec neměl v úmyslu hrát, ale to už jsem Micka obešel a přistoupil ke Gramovi, kterému jsem řekl: „Rád tě vidím.“

„Jo,“ odpověděl Gram nenuceně. „Ale co seš zač?“

Řekl jsem mu to a on na to: „Jo, četl jsem, co jsi o nás napsal.“

„Jsem taky z Waycrossu,“ řekl jsem. Chvíli na mě zíral a pak mi podal jointa, kterého držel v prstech. Vyšli jsme ven na úzký trávník na předzahradce (jak jsme vycházeli, slyšel jsem, že Keith říká Charliemu „četl jsi, co o nás ten tvůj kámoš Gleason napsal?“), sedli jsme si na trávu k živému plotu a mluvili jsme o lidech a místech v Georgii. Gram mi řekl, že se tam nehodlá vrátit. Moje máma mi říkala, že poté, co se Gramovi rodiče rozvedli, spáchal Gramův táta, kterému se přezdívalo „Coon Dog“ Connor, sebevraždu, a Gramova máma se provdala za jednoho chlápka z New Orleans jménem Parsons. Teprve později, až když se začaly psát články a knihy vzdávající pozdní hold Gramovi za to, že vymyslel úplně nový hudební žánr, jsem se dozvěděl, že jeho matka, jejímuž otci patřil zábavní park Cypress Gardens a také většina pomerančů vypěstovaných na střední Floridě, zemřela na podvýživu spojenou s alkoholismem právě den před tím, než Gram maturoval. Dům, kde Gram ve Waycrossu bydlel, prodali, a nakonec přímo naproti němu postavili dálnici.

Z místa, kde jsme seděli, vysoko nad údolím, po kterém se vinul Sunset Boulevard, nám připadalo, že když se otočíme směrem k východu, dohlédneme až do Georgie, samozřejmě kdyby nebylo tolik smogu. Ale i kdyby se rozptýlil, co jiného bychom viděli než lidi, kteří mají ten smog na svědomí? Gram zhluboka potáhnul z jointa. Na zápěstí se mu houpal náramek se stříbrnou indickou svastikou a jeho světle zelené oči vypadaly stejně neprůhledné jako skořápky ptačích vajec. „Tak se na to podívej,“ řekl najednou, jako by četl moje myšlenky. „Tohle je podle nich Amerika, a taky civilizace, a taky televize, v tohle oni věří a uctívají to a zpívají

tomu hymny a jedí a spí a umírají a pořád v to věří, a... a... já nevím,“ řekl a dal si dalšího práška, „a pak se najednou objevěj Mets a vyhrajou Světovou sérii...“

Připadal jsem si v tu chvíli osvětlený jako už dlouho ne. Vstal jsem a vrátil se přes dům zpátky na terasu, kde se většina těch lidí, které už jsem předtím potkal, a ještě pár dalších, kteří mezitím dorazili, pomalu rozcházela; Jagger hovořil s velmi vysokým mladým mužem s hřívou jako Buffalo Bill a se zrzavými licousy. „Hele, Chipe,“ říkal mu zrovna Mick (takže jsem konečně zjistil, že ten člověk, který si říká Chip Monck, doopravdy existuje), „my to publikum nějak moc zapojit nemůžeme. Ten tvůj návrh je samozřejmě fajn, jasně, že bysme chtěli, aby se ty lidi přidávali, ale my přece nemůžeme hrát *With a Little Help from My Friends*, a vůbec, copak oni tomu rozumí? Přece nemůžeš od lidí chtít, aby s námi zpívali *Paint It Black*. Hele, rock'n'roll je teď děsná móda, jenže Rolling Stones žádná móda nejsou, my děláme věci spíš postaru, Rolling Stones nejsou žádní, jak to říct, Bohem políbení muzikanti – jako jasně, že bych radši přijel k pódiu ve zlatym Cadillacu a měl na sobě zlatej vohoz, jenže...“

V tu chvíli Chip pomalu a něžně položil ruce na Mickova ramena a řekl tím příjemným barytonem, jímž dokázal dva měsíce před tím uklidňovat tisícovky našlehnutých zablácených návštěvníků festivalu ve Woodstocku: „Jenom chci, abys věděl, jak moc mě těší, že s vámi můžu spolupracovat.“

Mick se začal smát. Když se ho Chip dotknul, Mick zvednul ruce a popadl Chipa za klíční kost. Chip sice nevěděl, jestli se Mick nesměje jemu, ale smál se s ním. Oba stáli proti sobě, s koleny trochu pokrčenými, v klasické startovní pozici zápasníků, a křenili se jeden na druhého.

Uvnitř hrál kdosi na klavír. Nahlédl jsem tam a zjistil, že je to Keith. Přisedl jsem si k němu a zeptal se: „Jak tedy s tou knihou?“ Keithovi jsem věřil, alespoň v tom, že mi řekne pravdu. Lidi, co mají modré dásně, lhát nepotřebují.

„Co je s ní?“ zeptal se a hrál dál jakousi neznámou melodii.

„Potřebuju ten dopis.“

„Myslel jsem, že ti ho Jo poslala.“

„Poslala mi jich spoustu, ale v žádném nebylo to, co potřebuju. Tvrdí, že musím mít svolení Allena Kleina.“

„Nepotřebuješ ničí svolení. Jedinej, koho potřebuješ, jsme my. Jo! Hej, Jo!“

Odkudsi z hlubin onoho křivolakého domu se vynořila Georgia Bergmanová. Byla to sekretářka Rolling Stones, Angloameričanka kolem pětadvacítky, jejíž tmavé kudrnaté vlasy trčely do všech stran, jako kdyby si nasadila paruku, která má vyjádřit něčí úlek nebo úraz elektrickým proudem; tenhle účes se teď nosil.

„Co je s tím dopisem?“ zeptal se jí Keith. U toho pořád hrál tu písničku, která nebyla k poznání.

„Posílali jsme ho,“ řekla Jo, „ale bylo to špatně, nějak to nesešlo, prostě...“

„Promluvím si o tom s Mickem,“ přerušil ji Keith. Nijak zvlášť mě to sice neuklidnilo, ale řekl jsem: „Fajn,“ a vydal jsem se s Jo na obhlídku okolí toho domu, který si za hromadu peněz pronajali od někoho z Du Pontových. Pomalu jsme došli až úplně dozadu na zahradu, kde stál domeček pro děti s klouzačkou a houpačkami. Šoural jsem se se sklopenou hlavou a snažil se utřídit si myšlenky.

Teprve před rokem, tedy v září roku 1968, mě napadlo, že bych spolu s jedním velkým článkem mohl uveřejnit sérii kratších, které by pojednávaly o hudbě. Odjel jsem proto do Anglie, abych se tam setkal s Rolling Stones. Už zhruba tři roky od té doby, co Micka, Keitha a Briana zavřeli za držení drog, se Stones drželi v ústraní a veřejně vystoupili jen jednou. Podařilo se mi spatřit je na vlastní oči, osobně jsem sledoval soudní přelíčení s Brianem Jonesem, napsal jsem svůj článek, ale k záhadě Rolling Stones jsem se přiblížil jenom na setinu vteřiny – tehdy, když Brian Jones na chvíli vzhlédl z lavice obžalovaných a já mu pohlédl do očí. Na jaře, hned poté, kdy můj článek vyšel, jsem požádal Stones o spolupráci na knize, kterou jsem o nich chtěl napsat. V červnu, když jsem pořád ještě čekal na odpověď, Brian najednou odešel ze skupiny, kterou založil, prý kvůli „rozdílným názorům na hudbu“, které zaujímají ostatní členové kapely. Ani ne měsíc poté mi Jo Bergmanová uprostřed noci zavolala, že Briana našli utopeného v bazénu.

Po několika dalších týdnech mi Jo poslala jménem Rolling Stones dopis, ve kterém nabízejí spolupráci, která bude specifikována na základě dohody mezi mnou, kapelou a nakladateli; jenomže za takových podmínek se pracovat nedá. Autor musí prostě psát nejlépe, jak dovede, a nesmí nikomu dovolit, aby mu cokoliv kontroloval – ani rukopis, ani tok peněz. Pokud přijme jakoukoli další dohodu, už nejde o literaturu, ale o PR. Jo nakonec přehodila tu záležitost s knihou na Ronnieho Schneidera, respektive na Allena Kleina, který byl všeobecně považován za nej-mocnějšího agenta v showbizny-su. V sebeobraně jsem si najal agenta také. Byl jím Kleinův protipól v literární branži. Ten poslal Schneiderovi dopis, který měli Stones podepsat. Jenže Keith tvrdí, že Kleina nepotřebuji. Tak proč tedy Jo vůbec Kleinovi nebo jeho synovci Schneiderovi o mé knize něco říkala?

Jo si sedla na houpačku a pomalu se houpala sem a tam. Celá ta situace měla být, jak jsem později pochopil, naprosto typickým příkladem toho, jak Stones dělali byznys; já netušil, co pro ně Jo přesně dělá, netušila to ani ona, a netušili to ani členové kapely. Jo zašla za jedním londýnským astrologem, který jí řekl, že tu knihu nakonec napíšu, ale že mě to bude stát všechno kromě holého života. Detaily o tom, jak to bude probíhat, sice nevěděla – čili nic o tom, že během práce na knize mě zmlátí postupně vojáci Konfederace a Hell's Angels, zavrou mě do basy, na mostě Memphis–Arkansas mě přejeďe nákladák se dřevem, v Georgii spadnu z vodopádu a zlomím si páteř, protrpím si pár epileptických záchvatů během odvykací terapie na drogy –, ale i kdyby věděla, stejně by mi to v té chvíli

neřekla. To o tom astrologovi mi totiž prozradila až mnohem později, když už nebylo cesty zpět. V téhle chvíli jsem však dostal nápad vyšplhat po řetězu houpačky, kam to jenom půjde – šlo mi to jako po másle, vždyť posledních pár měsíců jsem nedělal nic jiného, než že jsem v jednoduché angličtině smolil dopisy pro Stones a zvedal činky. Když jsem se dotknul horní konstrukce a začal se spouštět dolů, zamotal se mi můj hedvábný šátek přes řetěz do úchytu houpačky, levá ruka, kterou jsem v tu chvíli přehmátl, se mi po něm svezla, to hedvábí klouzalo jak olej, a já žuchnul na zem, rukou mi projela ostrá bolest, uviděl jsem, že můj malíček je namaděru, okamžitě celý modrý, a z míst, kde bylo kolem nehtového lůžka vidět odtrženou kůži, se řinula krev a vsakovala se do prachu. „Přesně tohle jsem čekala,“ řekla Jo a já si pomyslel, proboha, kde to jsem, co se to se mnou děje? Jsem někde v Kalifornii a tohle mám za to, že nosím šátek.

Z toho hřiště jsem odcházel ještě o něco skleslejší. U zadního vchodu jsem si všiml Ala Stecklera, muže přes propagaci z Kleinovy kanceláře v New Yorku, který držel v ruce diplomatický kufřík. Už jsme se předtím setkali v Londýně. Pozdravil jsem ho a vešel dovnitř, kde jsem se svezl na gauč a cucal si malíček. Zničehonic se vedle mě objevil Jagger a ptal se mě: „Tak jak je to teda s tou knihou?“

„Co by s ní bylo?“ Rozhlédl jsem se po pokoji. Byli tam Steckler a ještě pár dalších lidí, Jo seděla na zemi s Polaroidem a fotila si mě s Mickem.

„Tyhle knížky jsou stejně vždycky nanic,“ řekl Mick.

„To je fakt,“ řekl jsem, protože jsem předpokládal, že má na mysli knihy typu Můj příběh od Zsa Zsa Gaborové, jak jej vyprávěla Geroldu Frankovi. „Jenže já nechci psát nic takového jako tyhle knížky.“

„A o čem teda budeš v té knize psát?“

„Jak, o čem?“

„No, chápej, co v ní teda bude?“

„Co bude v tvé další písni?“

„Holka v baru, čéče, já nevím. Napsat písničku je mnohem lehčí než napsat knihu.“

„Vskutku,“ řekl jsem. „Tato skutečnost jest mi známa, mladíče.“ Začal se smát a působilo to tak přátelsky, že jsem dodal: „Ale pár věcí v hlavě mám.“ Zamračil jsem se, jak jsem soustředěně hledal v šeru svých myšlenek nějaký nápad, a Mick řekl: „Nemusíš mi teď nic říkat, klidně si to pořádně promysli, jestli chceš...“

„Jestli o tom budu moc přemýšlet, akorát mě to začne srát.“

Mick se zase rozesmál. Ostatní byli tiše a dívali se na nás. Jo čekala, až z jejího foťáku vyleze vyvolaný obrázek.

„Zkusil bych napsat takové srovnání,“ řekl jsem a začal Mickovi vyprávět o svém článku, ve kterém vystupoval jeden bluesman, který už víc než čtyřicet let zametá ulice Memphisu, ale není to jenom nějaký metař, protože celý život hraje,

jestli chápeš, co tím myslím. Nepodíval jsem se na Micka, abych si ověřil, jestli to chápe. Člověk prostě píše, vysvětloval jsem mu, o věcech, které nějak pohnou jeho srdcem, a v tomhle článku o starém bluesmanovi jsem psal o tom, kde žije, a o písničkách, které zpívá, které jsou o věcech, které v životě smetl z ulice, a já tomu člověku, co se jmenuje Furry Lewis, taky nedovedl vysvětlit, co na něm přesně moje srdce vidí, takže ti stejně tak nedovedu říct, co bych napsal o Rolling Stones, prostě, tak to vidíš, prostě nevím, jak na tu tvoji otázku odpovědět. Ne, řekl mi, už jsi mi na ni odpověděl, a já měl poprvé od té doby, kdy mě před mnoha měsíci napadlo, že bych mohl takovou knihu napsat, pocit, že je to vážně dobrý nápad. Už to mě mělo varovat.

Jo nám ukázala tu fotku. Byla příliš tmavá, z Micka a mě nebylo vidět nic než jenom dvě hlavy, vypadali jsme jako rozpadlá Mount Rushmore. Steckler otevřel kufřík a chtěl po Mickovi, aby schválil plakát, na kterém bude uveden program koncertu Stones. Na plakátu byla fotka dívky s empírovým účesem a překvapeným výrazem, jejíž kyprou figuru obepínal lehký pláštík. Mick jej schválil. Keith s Grammem se vrátili z tenisového kurtu (nikdo ze Stones tenis hrát neuměl, akorát neustále ztráceli míčky, jednu plechovku míčků za druhou, den za dnem; když jste sem jeli po Oriole Drive – Žluví ulici – nahoru kolem Doheny, kutálely se proti vám směrem k Sunsetu tenisáky) a sedli si ke klavíru. Mick začal zpívat s nimi. Odpoledne mezitím už pokročilo. Bylo to jedno z těch hollywoodských nedělních odpolední jak vystřížených ze Scotta Fitzgeralda, která prostě plynou a plynou.

Kluk, co si jenom rád hrál,
zlomil jí srdce a pak se smál,
moc mladý, abych vše znal...

Síla romantické poezie Coleridge a Wordswortha, kteří základ ke svým básním vykradli z knih Williama Bartrama pojednávajících o oblasti kolem bažin Okefenokee a jejích legendách, právě přemohla Micka s Keithem (s jehož psem Okefenokeem jsem se měl seznámit později), dva anglické rhythm&bluesové kluky, kteří se tu setkali u jednoho klavíru s country hvězdou z Georgie, a společně zpívali písničku Hanka Williamse. Mick u toho vypadal, jako že si není jistý, jestli se mu to líbí.

Steckler někomu říkal do telefonu: „Za týden? To je moc dlouho. Musíme mít další linky do zítřka. Pomohlo by, kdybych zavolał přímo guvernérovi? Myslím to naprosto vážně, kotě.“

Nikdy už nespatřím dívku svou,
v Georgii teď potloukám se tmou,
slyším jen dlouhé teskné hvízdání...

Hned vedle obývacího pokoje v kanceláři (už jsem říkal, že to místo připomínalo nějaký hotel) dával dohromady další muž přes propagaci, Angličan David Sandison, tiskové prohlášení. Podíval jsem se mu přes rameno. O Brianu Jonesovi se tam nepsalo nic, stála tam pouze zmínka, že se jedná o první vystoupení Micka Taylora jako člena Rolling Stones. V prohlášení se odsuzoval útok Ralpa Gleasona na Rolling Stones, aniž by tam ovšem jeho jméno zaznělo, novináři byli ubezpečováni, že „každý z nich uvidí a uslyší skupinu v té nejlepší formě“. V prohlášení se také uvádělo, že skupina během turné „navštíví 13 měst“, a potom následoval výčet čtrnácti měst. Byl jsem rád, že nejsem jediný, kdo tady neví, která bije.

Ve výklenku kanceláře stál bar a lednička. „Dáš si pivo?“ zeptal se Sandison a jedno si otevřel.

„Ne, díky,“ řekl jsem. Ta kancelář nevypadala tak zle, jak to kanceláře dovedou, podél stěn se plazily knihovny a rozlehlý stůl přetékal papíry.

„Napřed měli hrát během tří dnů ve třech městech,“ řekl Sandison, otevřel si zelenou lahev s Heinekenem a nalil pivo do sklenice. „Pak z toho najednou bylo sedm měst.“ Pořádně se napil a já náhle spatřil, že na stole leží dopis z části zakrytý jinými papíry, o kterém jsem sice slyšel, ale nikdy ho neviděl, a který můj agent napsal „panu Ronnymu Schneiderovi“.

„A teď je jich kolik? Patnáct?“ zeptal se Sandison.

„*Milý pane Schneidere,*“ četl jsem. „*Tento dopis potvrzuje... ochota spolupracovat z vaší strany i ze strany skupiny... budeme usilovat o souhlas skupiny... prostřednictvím vaší kanceláře, než přikročíme... dohoda s nakladatelstvím... Rolling Stones získají podíl na zisku...*“

„Nebo je jich třináct?“ ptal se Sandison.

„...*stvrzujeme, že výsledný text bude dán Stones a jejich managementu k posouzení...*“

„To je jedno, stejně to zítra zase bude jinak,“ pokračoval Sandison, a když se vracel ke stolu, nepozorovaně jsem ten dopis zastrčil do kapsy.

„Mě už taky nepřekvapí vůbec nic,“ prohodil jsem, vyšel zpátky do haly a srazil se tváří v tvář se Schneiderem.

„Tebe právě hledám,“ řekl. „Musíme si promluvit o té naší věci. Předně si myslím, že by kluci měli dostat půlku.“

„O tom si promluv s mým agentem,“ řekl jsem a měl jsem v úmyslu přikázat svému agentovi, aby s ním o ničem nemluvil. „V tomhle se já nevyznám.“

Dříve onoho odpoledne jsem vyrazil na letiště autem z Memphisu v Tennessee, kde jsem bydlel, po širokých ulicích lemovaných duby ven z města, jehož staré centrum je prošpikováno dálničními přivaděči. Po cestě jsem míjel široký pás půdy, která byla před deseti lety, když jsem se do Memphisu přistěhoval, rozdělena mezi tři nebo čtyři farmy; tehdy se na poli pásł mezek, stála tam nahrubo

postavená chatka a opodál další vyzdobená asfaltovou lepenkou se vzorem imitujícím cihly, před domkem stála stará rozpadlá fordka, na verandě seděl starý černoš v montérkách a kouřil fajfku, všechno prolezlé chudobou a zimolezem, a všechno dávno pryč. Když jsem jel okolo teď, viděl jsem jenom bahnitou placku plnou louží a z jedné z nich se vynořovala kostra televizoru jako nějaká zkamenělina uvězněná v pravěkém blátě. Musel jsem projet kolem šedivé kancelářské budovy, kde Christopher již čtvrtým rokem vyřizovala rezervace letenek zákazníků společnosti Omega Airlines. Když Christopher chce, dokáže být několika lidmi zároveň a – dovolte mi trochu vám tohoto modrookého jednorozce přiblížit – také se pokoušela naučit naši kočku Hodge abecedu. Měla milou povahu a stejně tak i jemné chování. Když potřebovala zaklít, říkala: „Krindy pindy.“ Práce u Omegy ji ale dost vyčerpávala. Poslední tři roky, co jsme s Christopher praktikovali to, co by se dalo považovat za rodinný život, jsem si však mohl kupovat letenky za zvýhodněnou cenu, abych mohl létat za tématy svých článků, které jsem ovšem psal tak pomalu, že si nikdo nedovede představit, jak zoufale jsem potřeboval peníze...

Později toho dne se nás dvacet, tedy Stones a jejich doprovod, rozvalovalo kolem zapuštěného stolu s bílým ubrusem v Yamato-E, japonské restauraci v hotelu Century Plaza, a čekali jsme, až přinesou večeři. Trvalo to dlouho a kdosi – Phil Kaufman – rozeslal pár jointů. Kaufman, kluk z Los Angeles, zakrslý německý typ s nažloutlým knírkem, se kamarádil s Gramem a byl najatý k tomu, aby se pomohl postarat o Stones, když byli ve městě. Kvůli marihuaně si odkroutil nějakou dobu v nápravném zařízení Terminal Island, kde mimo jiné seděl s člověkem jménem Charlie Manson. My ostatní jsme zatím jméno Manson neslyšeli – což nemělo trvat dlouho –, a zároveň měly uplynout ještě čtyři roky, než Kaufman zaplní titulní stránky novin tím, že ukradne Gramovo mrtvé tělo z nakládací rampy losangeleského letiště a spálí ho v Mohavské poušti. (Otázka preferovaného způsobu pohřbu přišla na přetřes během rozhovoru Grama s Philem, který se odehrál několik měsíců před tou zářijovou nocí v roce 1973, kdy se Gram předávkou morfiem a alkoholem.) Když jsem si zapaloval jointa, všiml jsem si, že ostatní ty svoje odkládají. Chip Monck, který poslední dny neustále létal mezi městy a kontroloval kvalitu osvětlení a ozvučení jednotlivých koncertních sálů, seděl naproti přes stůl a podřimoval, ale teď se probudil, uviděl mě s jointem v jedné ruce a hořící zápalkou v druhé a řekl, že na tomhle turné nechce žádnou trávu vidět a že jestli mě s něčím načapají a zavrou, budu si to muset vyžrat sám. Potom zase usnul. Myslel jsem, že si dělá srandu, ale raději jsem toho jointa strčil do kapsy.

Keith se vracel ze záchodu. Následoval ho jakýsi pár, muž a žena, která si všimla jeho rozčuchané černé hřívy a opilým hlasem nahlas pronesla: „Kdyby sis ty vlasy trochu umyl, tak bys byl roztomilej.“

Keith se otočil a usmál se. „Ty bys byla roztomilá,“ řekl, „kdyby sis trochu umyla kundu.“

Jo Bergmanová a pár dalších přítomných začalo zpívat „Happy Birthday“. Ronniemu Schneiderovi bylo dnes dvacet šest. Mně bylo dvacet sedm. Já nezpíval. Ani nikdo ze Stones.

Po večeři vyrazila naše flotila Cadillaců do Ash Grove, malého klubu, kde vystupoval starý bluesový zpěvák Big Boy Crudup, kterého pak vystřídal mladý bluesový zpěvák Taj Mahal. Bylo tam tak natřískáno, že ti, co seděli, neměli šanci nic vidět, a tak jsme stáli v uličce, a potom vyšel na pódium nějaký vysoký pihovatý zrzavý kovboj, představil se jako Tajův road manager a řekl, že je rád, že Stones jsou tady v Los Angeles, protože si pamatuje, jak dobře se k nim Stones chovali, když oni byli v Londýně. V zákulisí prý bylo k dispozici všechno, tráva, koks, whisky, víno, cokoliv, co vás napadlo.

Stáli jsme v uličce, Crudup zpíval *That's All Right, Mama* s Tajovou skupinou, dva černoši, dva běloši a jeden indián hráli dohromady, a já jsem cítil vibrace jejich hudby, jak mi rezonují v každém uzlíku mého nervového systému, když se ke mně ten road manager přitočil a řekl mi: „Víš co, makat pro negry není žádněj med.“

Nevěděl jsem, co na to říct. Pokynul hlavou ke zbytku kapely: „Ten basák a kytarista a bubeník sice vypadají jako, ehm, běloši, ale srdcem jsou to negři.“

Ani na tohle jsem neměl odpověď. Konečně dokončil svou myšlenku: „Jenže s negrama zažiješ mnohem víc srandy než s kýmkoli jiným.“

DVA

Hudba je hudba. Esli by chtěli, abych hrál v New Yorku, tak tam já nejedu, byl bych jak nějaký vopičák. Samý střelení, zabíjení, furt dokola. Všude plno lidí, nevíš, co se může semlít. Je to tak? Kámo, tyhle lidi nevodhadneš. Víš co, každěj má bouchačku, můžu ti klidně vymenovat tři, čtyři kluky, který sejmuli za to, že hráli. Já, ty – sleduj mě – my prostě hrajeme, víš, jak to myslím? My, a oni. Jednoho otrávil, druhýho střelili. Protože uměli hrát líp než oni. Mluvim akorát o tom, co vím. Já bych rozhodně někoho nesejmul za to, že něco umí líp. Tak je to správně. Nemám pravdu? Kdokoliv mě může vodprásknout, páč já nebo ty umíme něco trochu líp než někdo jinej. Furt na nás pokřikujou, ale my nic. Prostě, víš co, jdeme na to, a hotovo. A pak tam hrajeme, a voni na nás naběhnou a hotovo. Prostě hotovo. A taky, když už někde takhle seš, tak radši moc nepij. Prostě si to zakaž. Nepij moc whisky. Akorát hraj. Ani nevíš jak, a vlítnou na tebe. Víš co, je jich celá smečka. Uvidíš. Budou dělat bordel. Buck Hobbs – spousta kámošů, ale neřeknu ti, jak se jmenujou – ten uměl hrát, oni to teda jako on neuměli. Ten uměl všechno to, co hraju, třeba tu o Frankiem a Albertovi, všechny tyhle starý pecky, John Henry, všechno to uměl. Ostatní na něj neměli. Jednou ho někdo během hraní tříšknul kytarou přes hlavu, páč neuměl hrát tak jako on. A on nic, prostě hrál dál. Potom přestal, napil se, a bylo po něm. Buck Hobbs. Sejmuli ho. Pořád na to myslím. Nechci odsud. Plnej sál. Jede to. Tam, co jsem vyrost, tam v Pleasant Hill, tam se to stalo. Blízko Pleasant Hill. V lesíku.

Mississippi Joe Callicott

Vlak v 11:45 ráno ze stanice Paddington (zpáteční jízdenka za tři libry a dva šilinky a Kdo je ten třetí, který kráčí vedle tebe?*) se šinul na západ od ošuntělých činžáků londýnským předměstím směrem k májovým zelenajícím se polím kolem Readingu a Didcotu, se stromy, ploty, růžovými prasátky, černobílým dobyt看em, traktory, stodolami a usedlostmi s doškovými střechami pod těžkými bílými mraky.

Seděl jsem po směru jízdy a snažil se začíst do biografie o Hemingwayovi, kterou mi doporučil William Burroughs během jednoho z našich hovorů o Brianu Jonesovi, ke kterému došlo o něco dříve na jaře, v době, kdy se můj život, stejně jako ten jeho, začínal rozpadat. Četl jsem tu knihu, abych se dozvěděl, jak se Hemingway

* Odkazuje na Eliotovu Pustinu. (Pozn. překl.)

dokázal vyrovnat se ztrátou Hadley. Poprvé za skoro deset let – psal se rok 1970 – jsem byl bez závazků; lépe řečeno – sám.

Za stanicí Kemble, poté, co se ve Swindonu přepojovaly vagony, se začaly zvedat kopce a na jejich sluncem zalitých úbočích se pásli koně. Vlevo od trati se krajina svažovala a zelené vrcholky stromů v údolí mi připomínaly předhůří ve střední Georgii. Za Stroudem jsme přešli říčku pádící pod šlahouny mladých vrb a já si kromě vzlétajících kachen všiml několika školáků poskakujících po úzké prašné stezce vedoucí k cihlovému mostku. Jeden kluk mával na vlak britskou vlajkou. O dvě řady přede mnou právě jakási žena přikazovala malému chlapci s dívkou, aby konečně přestali zpívat *Žlutou ponorku*.

Za Gloucesterem, kde se krajina opět narovnává, zamířil vlak na sever k Cheltenhamu. V turistických průvodcích se město pořád ještě jmenuje Lázně Cheltenham, ačkoliv se kvalita jejich „léčivých minerálních vod“, které „po staletí lákají bohatší vrstvy“, před pár lety výrazně zhoršila. Před kolika lety přesně, to už se v knize nepsalo. Ale na tom nezáleží. Nejedu tam totiž do lázní.

Před cihlovým nádražím postávaly taxíky, jenže jelikož já si pokaždé vyberu raději tu obtížnější cestu, nechal jsem ostatní pasažéry, ať si je rozeberou, a vydal se sám pěšky se svým černým nylonovým batůžkem – příliš malým, aby pobral oblečení, diktafon i knihu o Hemingwayovi – přehozeným za jeden popruh přes rameno, a s knihou v ruce jako nějaký potulný kazatel. Postranní uličky v Cheltenhamu vypadají úplně stejně jako uličky v Queensu, New Yorku nebo v Birminghamu v Alabamě, obytné domy z období Velké krize s trávníky, na nichž ovšem žádná tráva neroste. Když jsem dorazil do centra města, batoh i kniha se mi už pořádně pronesly. Většina Cheltenhamu byla postavena v regentském období, včetně majestátních sloupů Městského centra, které přes širokou Promenádu lemovanou stromy přehlíží Imperiální zahrady zářící červenými, nafialovělými a žlutými tulipány vysetými v přesných obloucích a obdélnících, mezi nimiž poskakují vrabci a vrkají holubi.

Odbočil jsem do postranní ulice, našel telefonní budku a podle obrázku ze Zlatých stránek si vybral hotel Majestic na Park Place. Vypadal jako hotel, ve kterém by se ubytoval W. C. Fields, kdyby sem přijel. Navíc stál přesně mezi místem, kde jsem se právě nacházel, a mezi Hatherley Road, kde vyrůstal Brian Jones.

Musel jsem ještě ujít pořádný kus cesty, a kdybych byl normální, vzal bych si dávno taxi, jenže na to jsem ještě nebyl připraven. Chtěl jsem se totiž projít kolem značkových obchodů na Promenádě a útulných domků ukrytých pod pečlivě zastřiženými stromy. Cheltenham byl stavěn s tím, aby byl hezký a milý, a skutečně tak působí, ovšem jenom do té doby, než si místní řeknou, že vy sám jim moc milý nepřipadáte. Někteří z místních nejmilejších lidí nepromluvili s rodiči Briana

Jonese celé roky, jiní s nimi přestali mluvit poté, když byl Brian pochován do posvěcené půdy, což pochopili jako jeho poslední chuligánské extempore. Když se trochu zaposloucháte, je slyšet od cheltenhamských plotů šmikání zahradnických nůžek.

Hotel Majestic se vynořil z řady činžáků jako nějaký vybledlý duch. Recepční seděl za skleněnou přepážkou jako v pokladně na vstupenky. Barman se opíral o loket na prázdném barovém pultu a mačkal si rukávy svého naškrobeného bílého sáčka. Ve výtahu páchla zatuchlina, jako by jej od dvacátých let nikdo neotevřel. Pomalu mě vyvezl do třetího patra do mého jednolůžáku s umyvadlem. Stejně jako každý jednolůžák, také tento pokoj byl natlakován veškerou samotou a mrtvolností, v očekávání další noci přečkané v osamění. Položil jsem se na růžový přehoz na posteli.

Dal jsem pár minut odpočinout svým nohám, ale myšlenky se mi hlavou honily pořád. Proti osamělosti nepomůže žádná kniha, dokonce ani žádná droga. Když Briana opustila Anita Pallenbergová, musel na ni Brian o samotě častokrát myslet, asi jako já právě teď. Anita věřila, že její syn Marlon, kterého zplodila rok po Brianově smrti s Keithem, se stane Brianovou reinkarnací. Jenže to tak nebylo, a ona ani potom na Briana nepřestala myslet. „Zase ho uvidím. Slíbili jsme si, že se zase potkáme. Ať za života, nebo ve smrti,“ řekla Anita. „Jeden z nás odejít musí.“ Těžká volba. Svěsil jsem své uchozené nohy z postele. Přemýšlením se nikam nedostanu.

Výtah jel dolů úplně stejně pomalu jako nahoru. Barman se pořád opíral o bar, po nějakém zákazníkovi ani vidu.

Došel jsem zpět do Imperiálních zahrad a posadil se na zelenou lavičku, ubalil si jointa marihuany a pozoroval cvrkot pozdního středečního odpoledne. Servírky utíraly červené, modré a zelené stolky pod slunečníky s oranžovožlutými pruhy, na nichž stál nápis Tuborg, a pod nimi dojídalo pár lidí odpolední svačinu. Na slunečních hodinách jsem si všiml nápisu: „Počítám jen hodiny slunečné, jiní nechť hovoří o bouřích a dešti.“ Na trávníku ležel jediný pár, chlapec a dívka, a nehýbali se, jako by takhle hodlali strávit celou noc.

Sledoval jsem tulipány, stromy a vzdálený bzukot motorů nesoucí se od zšeřelého Cheltenhamu, a vzpomínal jsem, jak Brian při jedné návštěvě svého bývalého domova krátce před svou smrtí řekl: „Kéž bych odsud býval nikdy neodešel.“ Rozemlel jsem jednu cigaretu, odtrhl papírek a udělal z něj kuličku, kterou později vyhodím, a tabák jsem pustil po větru. Potom jsem přešel přes Proménadu a minul už třetí vojenský památník, který jsem v tomhle městě zahlédl. Ty dva předchozí byly z africké války 1899–1902 a z první světové. Na desce se psalo: „Tento památník původně doplňovala zbraň od Sevastopolu. Během války v letech 1939–1945 byla předána vládě jako materiál k válečné výrobě.“ I když byl Cheltenham o něco

menší, stejně mi připomínal Macon v Georgii, kam jsem chodil na střední. Nosíval jsem vojenské sako a džíny: poslední místo, kde jsem musel trhat cigarety, ne kvůli tomu, abych měl s čím kouřit marihuanu, ale protože je to tam dobře hlídané. Obě to jsou prostě hezká městečka plná stromů.

Bylo tři čtvrtě na sedm, čas dát si něco k jídlu. Koušek dál v ulici byla kavárna, která vypadala stejně opuštěně jako bar v Majesticu. V celém podniku nebyl nikdo než dívka původem asi z východní Indie, a to ještě za pultem. Už sklízela věci, protože chtěla zavírat, ale přesto se mě zeptala, jestli chci něco k jídlu.

Koupil jsem si řídký pomerančový džus a sýrový sendvič, protože na sýrovém sendviči se toho nedá moc zkazit. Dovnitř vstoupila nějaká žena, vzala si peníze z pokladny, pustila dívku zadním vchodem a zamkla za ní. Když dívka odešla, uvědomil jsem si, že to byl jediný člověk tmavé pleti, kterého jsem v tomhle městě zatím viděl.

Když jsem se vrátil do hotelu, byl jsem tak zpomalený, že jsem si ještě ani nevybalil diktafon, když mi recepční zavolal, že na mě už čeká taxi. Založil jsem kazetu, a pak jsem se rozhodl, že si ho s sebou brát nebudu.

Než jsem si stačil posbírat poznámky, taxikář se rozhodl vrátit radši zpátky na štafl a já měl smůlu. Řadové domky v barvě hořčice se skleněnými okénky za cihlovými ploty, které nejspíše balancovaly na hraně střední třídy, mi připadaly tak maličké a obyčejné, až mě napadlo, že jsem se nejspíše spletl. Ale prošel jsem brankou a došel ke dveřím, kde na světlé plastové jmenovce stálo jméno L. B. Jones. Zazvonil jsem, nasadil úsměv, a čekal. Už bylo pozdě večer a já stál v záplavě žlutého světla pod lampou, za mnou projížděla auta a jejich světlometry blikaly ulicí.

Drobný muž, který otevřel dveře, měl na hlavě ustupující šedivé vlasy, ostrý nos ve spíše širokém vrásčitém obličejí, jehož bledá kůže červenalá. Začal jsem mluvit, ale nemohl jsem přestat myslet na to, že je stejně vysoký jako Brian a že jejich kostra musí vypadat identicky. Stejně jako Brian, nebo Brian stejně jako on, chodil skoro po špičkách a ruce držel vzadu podél boků. Měl stejně krátké a malé, silné ruce, a ačkoliv se v očích pana Jonese za brýlemi s plastovými obroučkami zdobenými kovem tak jako u Briana nelesklo všechno to, co se skrývá za nimi, stejně jako on na věci, na které se díval, tak nějak legračně pokukoval jedním okem. Stál přede mnou, jednu nohu nakročenou, ruce v kapsách sevřené skoro v pěst, a tím jedním okem mě probodával.

Řekl jsem mu, kdo jsem, pan Jones mi řekl, že mě rád poznává, a zavedl mě do obývacího pokoje, kde mě posadil na gauč zády ke zdi, a sám usedl do měkkého křesla zdobeného potahem s ohyzdnými květinami, který stál vedle zhaslého elektrického krbu. Řekl mi, že už jsem čtvrtý člověk z Ameriky, který sem přijel, aby se dozvěděl něco o Brianovi. „Lidé mi sem přicházejí a ukazují mi dopisy

od nakladatelů, potom zmizí a člověk o nich už neuslyší. Nevím, co na to říct. Připadá mi, že mě akorát balamutí," řekl a zabořil do mě svůj jednooký pohled.

Snažil jsem se mu na to něco říct a dostal jsem se akorát k „Ehm, uť“, když se objevila Brianova matka. Vyskočil jsem a pozdravil ji. Působila jemněji než pan Jones. Říkala mu „Lewisi“ a on ji oslovoval „Louie“, což je zkrácenina z „Louise“. Měla takové obyčejné modré oči. Vlasy měla stejně blond jako Brian, s odstínem, na němž dlouho nebude vidět věk, pokud tedy dostanou příležitost.

Všichni jsme se posadili, pan Jones do křesla v jednom koutě místnosti, já v tom protějším, a paní Jonesová mezi námi. Dívala se do studeného krbu. Snažil jsem se jí vysvětlit, čím se zabývám, ale nálada té místnosti naprosto zahltila moje myšlenky. Kromě nás a oranžového kocoura se tu nacházel typicky pompézní anglický nábytek, starý přehrávač značky Heathkit, starší rádio, černobílá televizní sestava, rozkvetlá bonsaj pod skleněným poklopem, soška indiána, kterou v roce 1964 věnoval každému členovi skupiny Rolling Stones německý časopis pro mladé Bravo, a na římsě nad krbem malá gumová panenka s výrazně červenými kalhotami a bílou nylonovou hřívou, snad nejnevkusnější karikatura Briana, jakou si můžete představit, a přesto působila jako nějaký jemu zasvěcený totem, centrální objekt onoho stěsnaného bizarního pokoje. Paní Jonesové předl na klíně oranžový kour. Zeptal jsem se, jak se jmenuje, a ona řekla, že „Jinx“.

„Je to škoda,“ řekl Brianův otec. „Brian mohl být vynikající novinář. Ve škole byl nejlepší šachista ze všech. Promarněný talent.“ Stisknul zuby a zatvářil se, jako by se zničehonic přihodilo něco příšerného.

Paní Jonesová se zeptala: „Dali vám tu někde dobrou večeři?“

Pomyslel jsem na dnešní večeři, a na večere, které jsem propásl, a na jiné věci kromě večeří, které jsem propásl, a na věci, které jsem nepropásl, a to všechno díky tomu, co jsem kdysi spatřil v očích jejího syna. „Dali, děkuji,“ řekl jsem. Potom jsem se začal ptát.

Pan a paní Jonesovi se potkali v jižním Walesu, když ještě oba žili s rodiči. Rodiče pana Jonese byli učitelé. Jeho otec zpíval operu a vedl pěvecký sbor v kostele. Otec paní Jonesové přes padesát let pracoval poblíž Cardiffu jako stavitel a kostelní varhaník. Matka paní Jonesové často stonala, proto nedělala nic a teď ve třiaosmdesáti letech docela prospívala. Její rodiče byli dosud naživu, jeho byli po smrti.

Pan Jones vystudoval technický obor na univerzitě v Leedsu, potom se oženil a začal pracovat v Rolls-Royceu. Když se v roce 1939 schylovalo k válce, přestěhoval se do Cheltenhamu, kde od té doby s paní Jonesovou bydlí, on pracuje jako letecký inženýr, ona dává hodiny klavíru.

Brian se narodil poslední únorový den v roce 1942. Druhé dítě Jonesových, holčička, zemřela ve věku dvou let.

„Jak vlastně zemřela?“ zeptal jsem se tak ohleduplně, jak jsem dokázal.

„Zemřela, a to je všechno, co vám k tomu řeknu,“ řekl pan Jones. Snažil jsem se mu vysvětlit, proč se ho na to ptám, jenže panu Jonesovi už lidé tolikrát ublížili tím, že otiskli lež i pravdu, že už nehodlal jakémukoliv pisálkovi něco věřit. Řekl mi, že jejich nejmladší dítě, Barbara, která se narodila v roce 1946, a dnes pracuje jako učitelka tělesné výchovy, nechce mít s Brianem nic společného, a požádal mě, abych ji nechal na pokoji. Znovu sevřel rty. Stejně si ale nemohl pomoci, mluvil a mluvil, a nakonec začal snášet rodinná alba.

Na jedné fotografii byl asi pětiletý Brian, jak si hraje s šedou mourovatou kočkou.

„Brian i ta kočka byli tehdy ještě malí, a Brian přišel s tím, že ta kočka se jmenuje Rolobur,“ řekla mi paní Jonesová. „Tady je Rolobur,“ řekl. „Nevím, jestli chtěl tehdy říct něco jiného a vyšlo mu z toho Rolobur, nebo jak to bylo. Jednou ji nabarvil na modro.“

„Tu kočku?“

„Nechtěl jí ublížit,“ řekl pan Jones. „A taky neublížil, udělal to potravinářskou barvou, která se brzy smyla, tu kočku jsme nakonec měli šestnáct let.“

„Brian byl zvláštní dítě,“ řekla jeho matka.

Začala Briana učit na klavír, když mu bylo šest let, a on na něj cvičil až do svých čtrnácti. „Ale zas tak zapálený nebyl,“ pokračovala. „Potom se začal učit na klarinet.“

„Což rozhodně neprospělo jeho astmatu,“ řekl pan Jones. „Když byl malý, měl zánět hrtanu, a zůstalo mu z toho astma. Míval hrozné záchvaty. Když si vyrazil o prázdninách na pláž, vždycky to dopadlo špatně, míval také silné záchvaty v Cotchfordu, tenkrát před tím, než umřel, to míval opravdu zlé.“

Na cotchfordské farmě žil kdysi A. A. Milne; Medvídek Pú přebýval ve zdejším Stokorcovém lese. Bylo to přesně místo pro Briana, který tam ovšem tak brzy umřel, ani ne rok poté, co farmu koupil. Od té doby panu Jonesovi ublížila spousta věcí, přes které se nedokázal přenést, a on se snažil přijít na to, kdy se věci zkazily, čemu za všechno může klást vinu. „Tenkrát jsem tam byl s ním, na Cotchfordu v nějakém skladu nebo co, krátce před tím, než umřel. Narazil tam na fotku Anity a beze slova se na ni díval. Pak řekl: ‚Anita,‘ jako by mluvil sám k sobě, jako by zapomněl, že tam jsem také. Pak tu fotku zase položil a my se vrátili k hovoru jako předtím. Když o Anitu přišel, strašně ho to zasáhlo. Potom už to nebyl ten samý Brian. A navíc ty žaloby kvůli drogám, všechny ty potíže. Netušil jsem, jak mu pomoci. Když byl malý, tak jsme k sobě měli blízko, jenže později jsme měli... odlišné názory.“

Takové naděje... zpíval ve sboru... hrál první klarinet... a staří přátelé říkají: „Už by sis měl od všeho dát pohov, ne?“ Stisknul zuby, zadíval se do chladného krbu, a pak se zase rozpovídal.

„Brian odmítal všechny autority. Ze školy ho dvakrát vyhodili. Když byl v šesté

třídě, tak on a jeho spolužáci házeli slavnostní čepce jako bumerang. Ten Brianův se ale roztrhal, a on si ho pak odmítl nasadit na hlavu. Tak ho vyloučili z vyučování. Pro Briana prý bude týdenní vyloučení ze školy tou „nejpříznosnější zkušeností“, jak sarkasticky poznamenal ředitel. Celý týden potom strávil na cheltenhamském koupališti, a když se vrátil, byl pro všechny ty kluky hrdina. Netušil jsem, jak se k němu mám chovat. Ředitel si na něj stěžoval často a já to nechtěl brát na lehkou váhu, tak jsem si jednou s Brianem sedl, abychom to probrali. „Proč ti ředitel pořád píše poznámky? Proč ho neposloucháš?“ A Brian na to: „Tati, vždyť jsou to jenom učitelé. Nikdy v životě nic nedělali. Ty ode mě chceš, abych dělal stejné věci, jako jsi dělal ty, jenže já nemůžu být jako ty. Musím žít svůj vlastní život.“ Přistupoval k tomu až děsivě logicky. Když jsem se s ním snažil přít, nikdy to nikam nevedlo.

Brian prostě nenáviděl školu, zkoušky, disciplínu, všechno dohromady. Přesto ale složil závěrečné i vyšší závěrečné zkoušky. Když mu bylo osmnáct, ze školy odešel. O tom, že by pokračoval dál, ani neuvažoval. Z představy, že před tím, než se bude moci začít starat sám o sebe, by měl ještě chodit spoustu let na vysokou, ho jímala hrůza. Děsila ho představa, že by musel čekat do pětadvaceti nebo šestadvaceti, než začne žít podle svého. Na chvíli ho začala zajímat zubařina, ale když odešel ze školy, sehnal si práci v jedné londýnské firmě s pomůckami pro oční lékaře. Ta firma spolupracovala s vyšší oftalmologickou školou a Brian se tam na nějakou dobu zapsal a studoval při práci. Sice měli pobočku v Newportu, ale Brian chtěl do Londýna. Toužil po londýnském nočním životě, jazzových klubech a tak. Miloval jazz, Stana Kentona, tyhle věci.

Tenkrát jsem s ním jel do Londýna, když do té firmy dělal pracovní pohovor. Udělal na ně dobrý dojem, vyšli jsme ven a já řekl: „Tak kterým vlakem se vrátíte? V pět hodin?“ A on na to: „Ne, chci si zajít ještě do pár klubů na jazz, než se vrátím. Chceš jít se mnou?“ Řekl jsem mu: „Ne, nechci.“ A Brian: „Tak já pojedu pozdějším vlakem.“ Do Londýna jezdil častěji, než jsem vůbec tušil, jezdil třeba stopem, aby do těch klubů mohl chodit. Vrátil jsem se domů a Brian zůstal v Londýně. Doma se objevil v šest ráno. Tenkrát mi odtud přivezl hamburger. Ani nevím, proč si to pořád pamatuju. Asi protože to bylo poprvé, kdy mi koupil nějaké jídlo.

Brian byl hudbou posedlý. Pořád tady pouštěl nahrávky těch, jak se jmenují... Modern Jazz Quartet...“

„Dohánělo mě k šílenství, jak to drncelo,“ dodala paní Jonesová.

„Ty desky hrály ráno, v poledne i večer,“ řekl pan Jones. „Neviděl jsem to rád, protože to podkopávalo jeho možnou dobrou kariéru. Hudba možná nakonec způsobila jeho konec, v té době jsem ji však považoval za nebezpečí kvůli tomu, že jí byl tolik posedlý. Myšlenky na hudbu naprosto převážily nad myšlenkami na jakoukoli běžnou pracovní kariéru. Kvůli hraní a životu v Londýně, životu po nočních klubech a tomu všemu s tím spojenému nakonec přišel o práci v té

oftalmologické firmě, a vyhodili ho i ze školy. Možnost kariéry a vzdělání prostě opustil a vrátil se domů. Pracoval, kde mu co nabídli, hrál s kapelou, pracoval v Cheltenhamu v obchodě s hudebninami, prodával desky a noty. Ta hudební atmosféra ho úplně pohltila. Věděl jsem, že Brian má hudební talent, ale rozhodně jsem byl dost opatrný s myšlenkou, že by mohl mít úspěch. Pro mě bylo nejdůležitější, aby byl zabezpečený. Nelíbilo se mi, že se jen tak potácí od něčeho k něčemu, a nemyslel jsem, že by jazz skýtal nějakou možnost úspěchu nebo výdělku. Pro něj to ale bylo náboženství, byl jako fanatik. Když mu bylo asi dvacet, odjel do Londýna nadobro.“

Zhruba v téže době přijeli do Londýna další dva mladí muži, kteří se nakonec s Brianem setkají; a poté už nikdo z nich nebude takový, jaký byl dříve.

„Brianův konec jsem nezavinila já ani drogy,“ řekla mi Anita, „ale Mick s Keithem.“

TŘI

Co je zač ta jassová hudba, a tudíž také jassové skupiny? Jass vyjadřuje to nízké z lidských zálib, kde dosud civilizace nezanechala svou stopu. Ještě dále můžeme zajít tvrdíce, že jassová hudba není než nemravností synkop a kontrapunktu. Tak jako neslušné anekdotě i jí se kdysi naslouchalo za zavřenými dveřmi a zataženými závěsy, ale tak jako všechny neřesti i ona nabírá na smělosti a odvažuje se do slušné společnosti, kde je tolerována pro svou podivnost... na některé náтуры, zní-li její nesmyslnost dosti hlasitě, mívá vzrušující, téměř omamný účinek, tak jako pestré barvy či silný parfém, pohled na maso či krutá rozkoš z krve. Takovým skýtá jassová hudba potěchu...

The Times-Picayune, 1918

Probudil jsem se pod purpurovou a tyrkysovou pokrývkou s motivem z Čaroděje ze země Oz, s Dorotkou a Strašákem a těmi ostatními, jak letí v balonu. V pokoji, kde kdysi spali bohatí malí Du Pontíci, stálo několik dalších postelí. V jedné z nich strávil noc David Sandison, ale už vstal. Osprchoval jsem se a při oblékání se díval tam dolů, kde bylo tušit Los Angeles, neviditelné v neprostupném mračnu zbarveném jako sloní kůže. Potom jsem prošel přes celý dům až do kuchyně a podíval se do lednice. Zvláštní pocit, takhle se ráno probudit v obrovském domě bez vlastního charakteru do slunečného rána, ve kterém skrz smog nevidíte na zbytek světa, otevřít si ledničku a najít v ní lahve mléka a celozrnný chléb. Kalifornie. Bylo deset hodin a já seděl u otáčivého stolku, snídal pomeranč s celozrnným chlebem a ostružinovou marmeládou a psal si poznámky do svého miniaturního zápisníku.

Když jsem procházel přes kancelář, kde se Jo Bergmanová se Sandisonem mořili s presskitem na dopolední tiskovou konferenci, prozradili mi, že Ronnie Schneider odletěl na pár dní do New Yorku. Napadlo mě, že pro mě tím pádem nebude těžké se mu vyhýbat.

S Jo a Davidem jsme odjeli do hotelu Beverly Wilshire, kde se měla konat tisková konference, jednou z limuzín, které v tu dobu byly přistavené u všech tří domů, kde Stones v Los Angeles pobývali – tedy u toho našeho na Oriole Drive, kde jsem bydlel já s rodinou Wattsových, v rezidenci na Laurel Canyon, kde byli oba Mickové s Keithem, a Beverly Wilshire, kde přespávali Bill Wyman s Astrid do doby, než jim Jo schrástí vlastní dům. To samozřejmě neznamenalo, že by Jo měla něčím chrastit, ale že jim prostě pronajme jejich vlastní dům. „Schrastit“ bylo kalifornsky, nebo chcete-li módně. Lidé, kteří měli pocit, že drží prst na tepu doby, au courant, používali určitá slova a fráze, a všichni tihle úzkostlivě současní

lidé v Londýně, Los Angeles či Káthmándú, kam je to od floridského Coral Gables kolem celé zeměkoule nejdál, je uměli používat, avšak nejčastěji jste je slyšeli v Kalifornii. Když se tam dozvěděli, že k nim přijedou Stones, rezignovali i na tu nejméně angličtinu a celé týdny se vyjadřovali takto: „Hustý!“ „Přísný!“ „Slušnej matroš.“ Všechny tyto pojmy nemusejí znamenat nic, anebo mohou být jakýmsi kódem nesoucím záhadný poetický obsah, jako Catullus opěvující z hrobu Mickův ležérní půvab a Keithovu zabijáckou krásu.

Jo se narodila v Oaklandu v Kalifornii, vyrůstala střídavě v Anglii a v USA, většinu svého dospělého života strávila prací pro celebrity, a hovořila směsí „modernštiny“ a dalšího, snad ještě ezoteričtějšího jazyka, „celebritštiny“. „Sedím na tom – Já se picnu – Fakt krutý,“ takhle nějak se vyjadřovala, ovšem s výrazem dechberoucí rozkoše a rozrušení jako Lady Macbeth, skoro až s ryzím bezvýhradným zaujetím. V tomhle jazyce se vynechávala slova, věty i celé odstavce, a každý, kdo neznal správný kód, případně podrobnosti o aférách propírané celebrity, nakonec strnul v lehkém předklonu s dychtivým úsměvem na tváři, který však s tím, jak se mezery ve sdělení rozšiřovaly, ztrácel na přesvědčivosti. Celebritština je úžasný prastarý jazyk, který se těžko učí, a nikdy jsem neslyšel nikoho, kdo by ho ovládal lépe než Jo Bergmanová.

Tisková konference se měla odehrávat v salonku San Souci (sic), do kterého jsme vstoupili poté, co jsme prokličkovali labyrintem barů a jídelen. *Losangelizace* Los Angeles se zatím hotelu Beverly Wilshire vyhnula, a tak se salonek San Souci koupal v tlumeném světle matných lustrů, a i když nelítostné jihokalifornské slunce zůstalo za těžkými damaškovými a organtýnovými závěsy skryté, věděli jsme, že tam je; za oknem dělala něčí sbíječka takový rachot, až to vypadalo, že se její obsluha každou chvíli probourá zdí. „Co je to za příšernej randál?“ zeptala se Jo pikolíka, za jehož modrým pruhovaným sakem jsme se cestou do salonku drželi.

„V kolik vám to začíná?“

„Jedenáct třicet.“

„V jedenáct s tím přestanou.“

Před dlouhým stolem stálo v půlkruhu asi padesát nebo šedesát rozkládacích křesílek; vpravo byl bar a další stůl s čajem, kávou, ovocnými mísami, sušenkami a kytkami ve vázách. Obešel jsem místnost, zapsal si pár poznámek, sbíječka přestala, objevil se Steckler a začali chodit novináři. Všem bylo něco málo přes dvacet, většina měla v rukou zápisníky, kamery nebo diktafony, všichni oblečení v módním stylu, kdy jste museli vynaložit pořádný balík, abyste vypadali umolousaně a uboze, jako nějaká nová rasa cikánů střední třídy. I ty sušenky a ovoce do sebe házeli, jako by týden nejedli.

Těsně před půl dvanáctou přijely tři televizní štáby, jejichž pracovníci už na sobě měli obleky a kravaty. Jeden ze štábů doprovázela Rona Barrettová, která dělala televizní pořad drbající hollywoodské prostředí, drobná žena s účesem odbarveným

na blond a vyztuženým pořádnou vrstvou laku. Posadila se do křesílka a vypadala mezi tou záplavou džín a semiše jako skutečná perla kultury.

V poledne se do místnosti v zástupu vpotáčeli Stones jako opilí indiáni a rozesadili se ke dlouhému stolu. Rozsvítily se reflektory. Televizní kamery začaly vrčet. Stones seděli a škrábali se ve vlasech.

Vedle Keitha seděl další mladý Angličan s pirátskými umaštěnými tmavými vlasy, který měl na sobě vínově červené kožené sako a na nose tmavé brýle. Jmenoval se Sam Cutler, nedávny přírůstek do svity obklopující Stones, jehož úkoly, tedy kromě toho, aby u sebe nosil ledacos, s čím Keith rozhodně nechtěl být přistižen, nebyly příliš jasné.

Blesky fotoaparátů přestaly konečně cvakat a dlouhou dobu nikdo nepoložil jedinou otázku, nikdo nedovedl vymyslet, na co se zeptat, jen samotný pohled na ně novinářům stačil; před třemi lety, kdy Stones naposledy ve Spojených státech hráli, byla většina z těch, kteří jim nyní měli klást otázky, teenagery ječícími v šeru koncertních sálů nadšením nad touhle kapelou, jejíž členové budou během těch dalších tří let sedět ve vězení, rozcházet se, měnit si ženy, umírat; a teď tady sedí s lokty na stole přímo před nimi.

Mladší novináři, z nichž většina by v případě, že by v tuto chvíli došlo k policejnímu zátahu, skončila ve vězení za držení drog, nevypadala vůbec tak, jak byli Stones zvyklí z předchozích amerických tiskových konferencí. Ovšem stejně jako jakákoli jiná generace i tato většinou sestávala z průměrných a podprůměrných lidí, kteří potřebovali, aby pro ně žil někdo jiný místo nich. Naštěstí se pokaždé najde pár lidí, kteří něco takového mohou dělat a také dělají. Takoví lidé jsou hvězdami své doby, a právě v oné době neexistoval žádný jiný veřejně činný člověk, který by byl tak milován i nenáviděn, jako byl Mick Jagger; už to jméno samo, jméno, kterým byste dokázali otevřít plechovku sardinek. Jagger seděl a usmíval se, na sobě limetkově zelené kalhoty, hedvábné černé tričko bez límečku se zelenými a bílými tečkami, a mezi jeho silnými, ovšem elegantně jako stříbrný náhrdelník tvarovanými klíčními kostmi se na řetízku pohupoval jakýsi dlouhý zvířecí tesák.

Pokud by teď měly zaznít otázky, které mi většinou lidé o Stones pokládali, byly by úsečné a přímočaré: Jste homosexuálové? Jaké drogy berete? Zabili jste Briana? Ovšem první otázky, na které Jagger obratně odpovídal, pouze odkryly, že Stones hodlají své nové album *Let It Bleed* dokončit a vydat už za tři týdny a že Stones zatím nemají v úmyslu založit vlastní značku hudebního vydavatelství. „Značka, to je asi tak to jediné, co bychom dali dohromady,“ řekl Mick. „Pokud nezaměstnáte armádu právníků a nezačnete prodávat desky za poloviční cenu, nemá to smysl.“

Jak se zdálo, tisková konference bude probíhat v přátelském a nevzrušivém duchu, bez konfliktů, kterými byla dříve setkání Stones s novináři pověstná. Úžasný

pocit, že jsou se Stones na jedné lodi, který tito lidé měli před třemi lety, když tehdy sledovali jinou jejich tiskovou konferenci v televizi, byl ovšem nyní pryč. Jeden z reportérů položil otázku, co si Stones myslí o sloupku Ralpa Gleasona z předchozího dne, že „cena vstupenek na vaše koncerty je nadsazená a spousta lidí, kteří by vás rádi viděli, si to nemůže dovolit“.

Bez nejmenšího úmyslu nějak se přespříliš zaobírat žvásty jednoho jazzového sloupkaře středního věku Mick velkoryse prohlásil: „Možná bychom těmhle lidem mohli něco nabídnout.“

„Třeba koncert zdarma?“ zeptal se kdosi, ovšem Mick řekl, že vlastně přesně neví, a vyvlékl se z otázky s aristokratickou lehkostí: „My ceny lístků neurčujeme. Já ani nevím, kolik lidí si to vstupné může dovolit. Vážně, nemám tušení.“

Někdo další se zeptal, zda jim americké úřady nedělaly při vstupu do země nějaké potíže, zda po nich například nechtěly, aby podepsali nějaké protidrogové prohlášení. Mick řekl: „Samozřejmě, že ne, my jsme přece nikdy nic špatného neprovedli,“ a do nastalého smíchu a potlesku se zeptala Rona Barrettová: „Považujete se za kapelu, která stojí proti establishmentu, nebo to na nás jenom hrajete?“

„Jenom to na vás hrajeme,“ řekl Mick.

„Je to celý podfuk,“ zamumlal Keith, jemuž se klížila víčka.

Rona pokračovala: „Jak vám včera chutnalo v Yamato?“

„Schovávala se pod stolem,“ vysvětlil Keith, ale ji to nezastavilo.

Mick na další dotaz odpověděl, že by Stones rádi jeli turné s Ikem a Tinou Turnerovými, Terryem Reidem, B. B. Kingem a Chuckem Berrym, a pak se téma opět stočilo na otázku volně přístupného koncertu. Tito mladí novináři totiž byli přesvědčeni snad ještě více než Ralph Gleason, že Stones mají vůči publiku, které kolem jejich image vzniklo, určité povinnosti. Šlo o pohled na věc, na jaký Stones dosud ve své nezávislosti nenarazili, a Mick toto téma znovu odbyl slovy: „Pokud budeme mít pocit, že je to třeba udělat, pak to uděláme. Nechávám to otevřené, nechci na to téma říkat něco závazného.“

„A jak se daří Marianne Faithfullové?“ zeptala se Micka Rona Barrettová. Pokud byste nevěděli, o koho se jedná, asi byste si mysleli, že je to jediná novinářka, která se zajímá o osobní život členů kapely.

Tři dny poté, co Brian Jones zemřel, se totiž Marianne Faithfullová, Mickova přítelkyně, se kterou chodil už dva roky a se kterou v Austrálii právě natáčel film, podívala do zrcadla a v něm místo své tváře uviděla Brianovu. Potom se předávkovala prášky na spaní. Pouze díky šťastné shodě okolností a rychlému zásahu lékařů přežila. Po rekonvalescenci v Austrálii a ve Švýcarsku se vrátila do Mickova domu v Londýně, kde si právě v této chvíli připadala poněkud zanedbávaná.

„Daří se jí dobře,“ odpověděl Mick. „A jak se daří vám?“

Ronu ta otázka nijak nerozhodila a zajímala se dál, zda nemá Mick v úmyslu ucházet se o nějakou veřejnou funkci.

„Víte, já nemám žádné spasiselské touhy,“ zasmál se Mick její otázce.

Další lidé pokládali další otázky o festivalech a benefičních koncertech. Téma ne a ne zmizet; toho roku zkrátka rockové festivaly, tyto mamutí přehlídky drog, sexu a hudby, publikum pobouřily či nadchly, ovšem rozhodně nenechaly lhostejným. Hlavní atrakcí loňského roku bylo policejní násilí v Chicagu v průběhu primárek Demokratické strany, rok předtím masová média odhalila rozšíření psychedelických drog mezi mládeží a tento rok se odehrály obří hudební festivaly na místech, jako byl Woodstock, Hyde Park, Atlanta, Denver, ostrov Wight, Dallas, kam se lidé dostávali zdarma, ať už se tam prodávaly vstupenky, či ne, chodili nazí, souložili a otevřeně brali drogy, aniž by je za to až na pár výjimek někdo zavřel, protože neexistoval způsob, jak zavřít statisíce lidí, pokud to nemělo skončit válkou. Zdálo se, že z generace dětí druhé světové války vznikla síla, kterou tradiční společnost není schopna udržet na uzdě. Jak Keith jednou na adresu festivalů řekl: „Mělo by jich být ještě desetkrát tolik.“

Jenže tady někoho neustále zajímalo, co Stones říkají na cenu lístků na své koncerty.

Mick, Keith a Sam Cutler začali mluvit všichni najednou, najednou také zmlkli, a Sam do nastalého ticha řekl: „K tomu bych rád řekl toto... Tyhlety chlístky...“ a Keith mu dal pusku na tvář.

Koneckonců, byli to Rolling Stones. Mick ještě chvíli něco říkal, přival otázek opadl, a tak Mick konečně řekl: „Tak díky moc, vážení,“ a znělo to, jako když zesnulý Merriman Smith zakončuje prezidentskou tiskovou konferenci.

Stones opustili salonek. Mick nakonec ještě řekl: „My tohle turné nejedeme kvůli penězům, ale protože jsme chtěli hrát v Americe a užít si to. O tyhle ekonomické věci se moc nestaráme. Člověk prostě buďto zpívá a hraje, nebo je posranej ekonom. Mrzí nás, že si lidi nemůžou naše koncerty dovolit. My totiž ani nevíme, že je tohle turné nějak dražší. To nám musíte říct vy.“ Protože se Stones nikdy nestarali o to, co jim ostatní lidé říkají, že by měli dělat, byl tohle docela důležitý okamžik.

Steckler, Sandison, Jo a já jsme se potom se Stones setkali v apartmá Billa Wymana, kde se v obýváku rozproudila živá diskuse o tom, zda mají Stones vydat singl z jejich nového alba ještě před tím, než začne turné. Steckler navrhoval, aby vydali country verzi *Honky Tonk Women*, jejich posledního singlu, a stali se tak první hudební skupinou, která vydá stejnou píseň jako singl dvakrát za sebou.

Jagger naopak chtěl, aby se jako singl vydala titulní skladba *Let It Bleed*, „teda jestli ji nějaké rádio bude chtít hrát“.

„S tímhle textem rozhodně ne,“ řekla Jo.

„Ale ten text není sprostěj, spíš jsou to takový dvojsmysly,“ namítl Mick.

„A jestli chceš někoho, na koho stříkat, můžeš stříkat na mě, to je podle mě celkem jednoznačný,“ řekla Jo.

„Taky se musíme rozhodnout, se kterejma magazinama budeš mluvit,“ řekl Steckler a vyjmenoval několik časopisů, které žádají o interview.

„Saturday Review, to je co?“ zeptal se Mick.

„Nejpitomější časopis v Americe,“ řekl jsem. „Pitomější než Saturday Evening Post. A pitomější než Grit.“

„V tom případě jasně.“

Schůzka netrvala dlouho; na ničem jsme se nedomluvili, tedy kromě toho, že hodláme ještě pár dní zůstat naživu. Žádný program, žádný itinerář.

Po obědě v domě na Oriole Drive, který sestával z šunkových baget a piva, jsme se Stecklerem a Sandisonem zajeli do domu na Laurel Canyon. V limuzíně jel s námi také zavalitý mladík jménem Bill Belmont, který patřil ke štábu techniků Chipa Moncka a který nám ukazoval okolní pamětihodnosti jako turistický průvodce, který touží stát se tiskovým mluvčím: „Tamhleten domek patří Franku Zappovi, dřív ho měl Tom Mix. Tam, co teď jedeme, kde teď bydlí Stones, tak tam to dřív patřilo Carmen Mirandě a taky Wally Coxovi, potom to měl Peter Tork a teď je majitelem Steve Stills. Chvilí tam bydlel i David Crosby. Já to tady znám všechno. Četli jste ten článek o Doors v Rolling Stoneu? Ten jsem dělal já. Celej jsem ho tomu klukovi nadiktoval. Akorát si zapisoval, co mu povídám.“

Polní cestu svažující se z Laurel Canyon do údolí rozdělovala brána, která však byla otevřená, a my vjeli dovnitř, všude kolem nás tmavě zelené stráně. Dům byl postaven z kamene, opodál stál bazén. Dlážděná cesta nás zavedla na parkoviště, kde stály dvě limuzíny a dva pronajaté sedany. Ze zadní části domu se přes vodní plochu bazénu nesly tlumené zvuky elektrických kytar a harmoniky.

U cesty stál citronovník a ti neotesanci, se kterými jsem přijel, nepřišli na lepší zábavu než začít trhat jeho plody a zahazovat je. Také jsem jeden nebo dva zahodil, ale jenom proto, abych netrhal partu, protože přece jen pocházím z prostředí, kde jsou lidé chudí, avšak hrdí, a rozhodně mi nečiní potěšení takhle plýtvat ovocem, pokud tedy nejde o to, hodit ho někomu na hlavu.

Po chvíli jsme vešli do domu, jakéhosi loupežnického hnízda zbudovaného z kamene, dřeva a kůže, s kamennými podlahami, obrovským kamenným krbem, bez jediného zjemňujícího dekoru. V kuchyni stála lednice velká jako sklad proviantu na terpentýnové plantáži, akorát místo vepřových kolen a pomerančů v ní stály vyrované lahve s pivem. Popíjeli jsme Heinekeny a čekali, až zkouška skončí. Belmont, Steckler a Sandison se povalovali v křeslech rozmístěných po obývacím pokoji. Netušil jsem, proč tam vlastně se mnou jsou. Já jsem přijel proto, abych si s Keithem a Mickem promluvil o dopisu, který jsem potřeboval k tomu, abych

získal nakladatele, tedy měl z čeho žít, tedy napsal knihu. Lehl jsem si na kožený gauč a pozoroval oknem malého hnědého koloucha, jak se potuluje po údolí.

Netrvalo dlouho, hudba ustala a Stones vešli dovnitř. Následoval jsem Keitha do kuchyně. Otevřel krabičku od 35mm filmu a malou lžičkou nabral hrstku bílých krystalů. Všiml si mě, až když měl lžičku pár centimetrů od obličejce. Ruka se zastavila, já řekl: „A mám tě,“ on pokrčil rameny, dokončil pohyb a šňupnul si. Potom jsem řekl: „Ehm, Keithe, co teda s tou, ehm, knihou?“

„Promluvím si o tom s Mickem.“

Čas běžel a nic se nedělo. Lidé v obýváku se pořád jen tak poflakovali. Keith si jednou rukou přihýbal piva, druhá mu volně visela podél vytrčených boků, a vypadal jako dítě držící se své lahve. Micka jsem našel sedět ve zkušebně u klavíru hned vedle dveří. „Co s tou knihou?“ zeptal jsem se.

„Musím si o tom promluvit s Keithem.“

Pak jsem šel zpátky za Keithem a zeptal se ho: „Mluvil jsi už s Mickem? Budeme muset jít.“

„Hele,“ řekl Keith Mickovi, který se najednou objevil v místnosti. „Co teda s tou knihou?“

„A co je s ní?“

Oba zamířili do kuchyně. Připozdívalo se. Konečně nastal čas, abychom odjeli, a já znovu řekl Keithovi: „Tak co?“

„Napíšeš ten dopis,“ řekl, „a my ti ho podepíšeme.“

Zatím to jde docela dobře, pomyslel jsem si později toho dne v domě na Oriole Drive, když jsem srkal hustou rybí polévku. Takovou bujabézu jsem ještě nikdy nejedl, a i když jsem se ji snažil vychutnat naplno, pořád se mi hlavou honily myšlenky, co teď podniknu dál. Napíšu dopis a oni mi ho podepíší. A co potom? Nechají to na mně, abych s někým uzavřel smlouvu a tu knihu napsal?

Po večeři jsme poseděli s Jo, Sandisonem, Stecklerem a Wattsovými a já se snažil strávit bujabézu a svoje vtíravé otázky. Bylo chladno a čtyři plynové hořáky v krbu rozdmýchávaly ve vyrovnaných polenech plameny. Zastavilo se u nás několik lidí, jeden z nich vytáhnul lahvičku plnou kokainu, a když ostatní odešli do postele, zůstal jsem tam jen se Sandisonem a Stecklerem. Steckler nešňupal, byl v rauši už jenom z toho, že je tak daleko od domova. Táhlo mu už na čtyřicet, což v téhle partě znamenalo, že je dost starý; pracoval pro Allena Kleina, který byl manažerem dvou světově nejpopulárnějších skupin, Beatles a Rolling Stones a byl pravděpodobně nej-mocnější postavou showbizny. Zato Steckler, ačkoliv přicházel se vši tou mocí a penězi do tak těsné blízkosti, působil naivně, bral zkrátka poetiku a pravdu rockové hudby příliš vážně. Nosil slušný sestřih, měl dětsky růžovou tvář a upřímné oči, které člověku dokázaly provést leckteré nepříjemné věci, ale nikdy by mu nelhaly.

„Kdo je vlastně Schneider?“ zeptal jsem se ho, když už z polen zbýval jen bílý popel, do kterého plynové hořáky pražily oheň.

„Kleinův synovec.“

„A kromě toho?“

„Ještě před pár týdny pracoval pro Kleina. Jenže potom se nepohodli, a tak Ronnie založil Rolling Stones Promotions, která dělá tohle turné.“

„A co kromě tohohle turné dělá pro Rolling Stones?“

„Nic,“ řekl Steckler.

Když už byli v posteli všichni, přenesl jsem si psací stroj z kanceláře do kuchyně, zavřel jsem všechny spojovací dveře a začal psát sám sobě jménem Rolling Stones dopis, ve kterém mě ujišťují o své spolupráci; dole jsem připsal jejich jména a nechal tam mezery, kam se mi podepíší. Potom jsem odnesl psací stroj zpátky a po špičkách se odebral do postele.

ČTYŘI

Večer takhle jednou ten chlápek vejde do baru, čepici naraženou na stranu, znáš to. No a je to Elmore.

Warren George Harding Lee Jackson: Living Blues

Valentino, vystrašená šedá mourovatá kočka, která dříve patřila Brianu Jonesovi, vřískala a protahovala se na terase. Seděli jsme s Keithem na zápraží na marockém koberci, devítiměsíční Marlon, který se narodil v roce 1969, tedy loni, se nahý plazil po trávě a ze zadku mu sem tam vypadnul nažloutlý bobek. Jeho matka, Anita s blyštivýma očima, byla stále ještě nahoře v ložnici se stěnami pokrytými gobelíny, kterou sdílela s Keithem. Na komodě tam stála malá fotografie Briana ve stříbrném rámečku. Na spodní straně poklopu záchodové mísy na toaletě v přízemí byla koláž fotografií Rolling Stones. Tihle lidé se rozhodně nesnažili cokoli skrývat. První noc, kterou jsem v Keithově domě strávil, mi Anita sebrala přikrývku, která ležela vedle mě na posteli. „Ty ji asi nebudeš potřebovat,“ řekla mi.

„Ne, to je v pohodě,“ řekl jsem já.

„Mick vždycky potřebuje víc na přikrytí,“ ona na to. „Napiš to do té knihy.“

Redlands, dům s doškovou střechou ve West Witterlingu poblíž Chichesteru v Západním Sussexu, sloužil od roku 1965 jako venkovské sídlo Keitha Richardse. V roce 1967 zde byl s Mickem Jaggerem zatčen. Dnešního rána tam však panovala atmosféra jako v sanatoriu pro válečné veterány a my dva s Keithem jsme připomínali dva vysloužilé vojáky, kteří užívají svoje léky a probírají minulost.

„Rodina mého pradědečka přišla na konci devatenáctého století do Londýna z Walesu,“ říkal mi Keith, „takže můj děda, táta mého táty, už byl Londýňan. Jeho manželka, tedy moje babička, byla během války starostka ve Walthamstow, což je jeden z londýnských obvodů. Pro celou rodinu byla tohle chvíle největší slávy. Byli to puritáni, spořádaní lidé. Oba jsou už mrtví.“

A teď se dostáváme ke Gusovi, tedy k otci méj matky, celým jménem Theodoru Augustu Dupreemu. Byl to naprostej magor. Ve třicátejk letech míval taneční skupinu, hrál na ságo, housle a kytaru. Nejujetější blázen, jakýho si vůbec dovedeš představit.

Tahle větev méj rodiny přišla do Anglie z Normanských ostrovů. Byli to hugenoti, francouzští protestanti, co museli v sedmnáctém století utéct z Francie. No a v polovině devatenáctého století se Gusův táta ocitl ve Walesu, v Monmouthu.

S Gusem byla hrozná sranda. Měl sedm dcer, který si vodily domů svoje kluky,

a zatímco s nima celý upjatý seděly dole v hale, tak Gus spouštěl shora z okna na provázku šprcky. Pamatuju si s ním hromady historek a každá stojí za to. V padesátech letech, teda na konci padesátech, hrával na housle v country barech kolem americké vojenské základny v Anglii. Dvoustrunný hmaty, prostě cokoliv. Kámošil se s Yehudi Menuhinem. Gus ho obdivoval, takže se s ním nakonec i setkal. Byl to prostě ten typ, kterej když něco chce, tak to vždycky dovede ošéfovat. Řekl bych, že by si rozuměl s Furry Lewisem. A jak žil mezi samejma těma ženskejma, tak měl takovej svůj smysl pro humor, protože když budeš mít v domě osm ženskejch, tak se z toho buď zcvokneš, nebo se tomu začneš smát. To na jeho kytaru jsem začal hrát, když jsem byl malej.

Moje babička hrávala na klavír s mým dědou, teda ale až do chvíle, aspoň myslím, kdy ho načapala, jak hraje s nějakou jinou holkou, což mu nikdy neodpustila, a potom se zařekla, že už na klavír nikdy ani nešáhne. No a fakt na něj nešáhla dodneška, od těch třicátech nebo čtyřicátech let. Řekl bych, že od té doby zároveň nedovolila dědovi, aby šáhnul na ni. Dost zvláštní.

Máma s tátou před tím, než se vzali, spolu docela dlouho chodili. Myslím, že se seznámili v roce '34, možná dokonce v roce '33, vzali se v roce '36. Rozvedli se v třiašedesátým. Je to celkem zvláštní historie, aspoň teda podle mě. Rozešli se hned, co jsem odešel z domu, doslova za několik měsíců. Hlavně asi kvůli tátovi, řekl bych, představuju si tak nějak z pohledu ženský, že to musel bejt pro život strašně nudnej člověk. Pracoval, teda pořád asi ještě pracuje, v továrně na elektronický součástky, jako nějakej kontrolor nebo co, na tom samým místě snad od jednadvaceti. Odjakživa upjatej, pruderní, uměl se ovládat, nikdy nebyl opilej, ze všeho měl strach. Jo, tak bych to řekl, pořád se něčeho bál. Ten šmejd – a to je na tom to divný, protože já ho mám pořád rád, pár věcí mi na něm připadá rozto-milejch – tak on se se mnou odmítá setkat od té doby, co se s ním máma rozešla, nejspíš asi proto, že já se s mámou pořád normálně bavím. A jak to vidím, tak on se prostě zabejčil, a myslí si – nevím, několikrát jsem mu psal. Napsal jsem mu třeba hned, jak mě zabásl, protože jsem mu to chtěl vysvětlit sám, nechtěl jsem, aby se to dočetl jenom v novinách. Ale neodepsal mi, což mě teda docela nasralo. Neozval se mi od třiašedesátýho. Sedm let.“

„A když jsi byl malej, měli jste k sobě blízko?“

„Ne, k němu nešlo mít takovej ten blízkej vztah, on se nedovedl nikomu otevřít. Ale vždycky byl na mě hodnej.“

„Když jsi pak byl větší, snažil se nějak hlídat takový ty věci, jako kam chodíš a kdy se vracíš?“

„Snažil se o to, ale pak toho tak nějak nechal, jestli mi rozumíš. Řekl bych, že tak nějak díky mámě, která od té doby, co jsem byl větší, nechávala tyhle věci na mně. A taky nade mnou prostě zlomil hůl. Strašně jsem ho zklamal.“

„Ukázalo se, že seš spíš Dupree než Richards...“

„Přesně tak. Ani omylem se ze mě nestal člověk podle jeho gusta.“

„Kde vlastně teď žije?“

„Aspoň co já vím, tak pořád bydlí tam, co jsme dřív žili, v tom příšerném obecním bytě v Dartfordu. Je to osmnáct mil na východ od okraje Londýna, ještě kus dál, co končí předměstí a začíná venkov. Táta prostě nikdy nezariskoval ani v tom nejmenším. Hnusný, ubíjející sídliště. Bloky odpornejch činžáků, který protínaj nový ulice plný dvojdomků, všechny pěkně vyrovnaný, fungl nový, totální betonová džungle, fakt ohavný místo. A protože se v životě nerozhodnul zkusit cokoliv jinýho, tak jsme neměli šanci dostat se odtamtud, což nakonec udělala máma sama za sebe, aspoň jak to vidím já. Musím za ním někdy zajet, už jenom proto, že nechci bejt tak tvrdohlavej jako on. Jednou na něj prostě zazvoním a zkusím ho chytnout, ať už se mu to líbí, nebo ne.“

„Už se znovu neoženil?“

„Co já vím, tak ne. Ani si nedovedu představit, že by se dal tak dohromady, aby si našel nějakou další ženskou. Radši zůstane zahořklej a bude se litovat. Je to škoda. Co se mě týče, tak já bych ho chtěl mít nablízku. Umí se starat o zahradu, mohl by tady na to dohlížet, a určitě by to hrozně rád dělal, pokud by teda zkusil bejt k sobě jednou upřímněj. A já bych byl fakt nadšenej, kdyby tady bydlel a staral se o ten barák.“

(Deset let od našeho rozhovoru se nakonec Keithovi povedlo dát se s jeho otcem dohromady, i když to nebylo bez potíží. Když v roce 1983 zvednul Bert Richards telefon v Keithově domě na Jamajce a jeho kamarád během hovoru poznamenal: „Musíš na něj být hodně pyšný,“ Keithův otec řekl jenom: „No...“ a odmítl se k tomuto tématu vyjádřit.)

„Jak ses cítil ve škole?“

„Snažil jsem se odtud vysmahnout, co to šlo. Čím jsem byl starší, tím víc jsem chtěl pryč. Bylo mi prostě jasný, že to nesnesu. Na základce se to ještě dalo, ale jakmile jsem nastoupil na tu posranou dartfordskou průmyslovku, tak začalo klasický vymejvání mozků. Chodil jsem na základku, nebo teda jak se tomu říká v Anglii, na přípravnou školu, od pěti do sedmi let. Když jsem nastoupil do školy, což bylo těsně po válce, tak tě tam sice učili jenom základní věci, ale už i tehdy to byla masáž v tom stylu, kdo komu má přitakávat a jak si má člověk hledat svoje místo mezi společenskejma vrstvama. A jedeš v tom dalších deset let.

Když je ti sedm let, tak tě přeřadí na první stupeň. V tý době začali stavět v okolí nový školy, takže když jsem skončil na přípravce, nastoupil jsem na školu, která byla blíž místu, kde jsme bydleli. Tam jsem se seznámil s Mickem, kterej tam chodil taky. Jmenovalo se to Základní škola Wentworth County. Mick bydlel nedaleko od nás, potkávali jsme se venku... na tříkolkách.

Na prvním stupni nás začali každéj rok posuzovat, všechny děti rozřadili do jedné ze tří skupin, rychlí, průměrný a pomalý. Když je ti jedenáct, tak musíš složit zkoušky, kterejm se říká ‚jedenáct plus‘, a je to hrozný stres, protože výsledek té zkoušky v podstatě určuje, jak se bude odvíjet zbytek tvýho života. Dneska je to možná trochu líp psychologicky ošetřený, ale tenkrát jim šlo prostě o to, aby zjistili, kolik toho víš, jak rychle ses to naučil a jestli to dokážeš napsat. Výsledek určoval, jestli půjdeš na gympl, kde do tebe nalejou takový to poloklasický vzdělání pro masu, nebo na průmyslovku, kde jsem skončil já, kam chodí lidi, který jsou vlastně docela chytrý, akorát nemají moc disciplínu. No a škola pro děti, který nemají příliš šanci dělat nějakou jinou než nekvalifikovanou nebo málo kvalifikovanou práci, se jmenuje všeobecná škola druhého stupně. Když na to máš škváru, tak si samozřejmě můžeš vybírat z hromady soukromejch škol, ale já mluvím o systému státního vzdělávání.

Po té zkoušce v jedenácti letech jsem s Mickem ztratil kontakt, protože on šel na gymnázium a já na průmyslovku. Pak jsem se s Mickem neviděl, přišlo mi to jako hodně dlouho... vlastně to bylo nějakých šest let.“

Keith Richards, nejmladší z původní sestavy Rolling Stones, se narodil 18. prosince 1943. Michael Philip Jagger se narodil 26. června ve stejném městě, tedy v Dartfordu. Mickova máma přijela do Dartfordu ve čtyřech letech z Austrálie, kde její rodina žila po šest generací. „Ženy z mého rodu odjížděly do Austrálie, když potřebovaly utéct od chlapů,“ říkala. Vdala se za Josepha Jaggera, učitele tělesné výchovy, jehož rodina přišla do Dartfordu ze severní Anglie. Byli to baptisté, přísní abstinenti. Jejich společného syna Michaela už od malička bavila atletika a vydělávání peněz.

„Když mi bylo dvanáct let,“ řekl mi Mick, „pracoval jsem na americké vojenské základně vedle Dartfordu, trénoval jsem tam děti, protože mi šel sport. Musel jsem se naučit jejich hry, americký fotbal a baseball, všechny ty americký sporty. Byl tam jeden černej týpek, José, kuchař, kterej mi pouštěl rhythm&bluesový desky. To bylo poprvý, co jsem slyšel černou muziku. Vlastně to byl můj vůbec první kontakt s Amerikou. Jednou tam pohřbívali vlajku, prostě kus látky, s plnejma vojenskejma poctama. Přišlo mi to srandovní, a tak jsem jim to řekl. A oni na to: ‚Jak by se ti líbilo, kdybysme my říkali něco proti královně?‘ A já: ‚Mně by to bylo jedno, o mně byste nemluvili. Možná by to vadilo jí, ale mně ne.‘“

Podobné hovory o minulosti jsme vedli na spoustě míst – na sedadlech kin, v hotelových pokojích, v letadlech, v Mickově domě na Cheyne Walk, kde u toho byla Marsha Huntová, afroamerická herečka, která čekala Mickovo první dítě; pod hippísáckou indiánskou halenou se jí dmula ňadra nadzvihnutá lepicí páskou.

Jednou večer jsme seděli v Keithově domě, který byl jenom kousek od Mickova,

já, Keith, Mick a Anita, která mluvila o tom, jak Mickova matka často připomíná, že Micka vždycky bavilo jezdit kempovat, prostě žít venku. Pištivým hlasem, jakým mluvila paní Jaggerová, jsem řekl: „Mick byl již v útlém věku velmi mužný.“

„Jo, já byl možná mužný,“ řekl Mick. „Jenže ona byla opravdovej chlapák.“

„Průmyslovka pro mě byla naprosto ujetá volba,“ říkal Keith. „Práce rukama, s kovem. Já nedokážu pořádně naměřit ani centimetr, a oni po mně chtěli, abych vyrobil sadu vrtáků nebo co, který budou vysoustružený na desetinu milimetru. Poctivě jsem se snažil, aby mě odtamtud vykopli. Trvalo mi to sice čtyři roky, ale nakonec jsem to dokázal.“

„Snažil ses, aby tě vyrazili? Nechodil jsi do školy?“

„To snad ani ne, protože když nebudeš chodit do školy, tak ti to pěkně zavařej. Můžeš s tím mít problémy. Já se snažil přijít na jednodušší řešení.“

Tenkrát se objevil rock'n'roll. Což ostatně moje rozhodnutí jenom podpořilo. První rock'n'rollová nahrávka, která mě fakt dostala, byla *Heartbreaking Hotel*.“

„Viděl jsi Džungli před tabulí?“

„Jo, to tam byl první trhák, kterej nás rock'n'rollový pásky zvedal v kině ze sedadel. Tenkrát jsem byl fakt mladej. Odkroutil jsem si první školní rok, druhý školní rok, třetí školní rok, a na konci třetího roku už jsem měl výsledky tak v prdeli, že jsem si musel ten rok zopakovat, což pro mě byla hrozná potupa. Znamenalo to, že tě přeřaděj k mladším studentům a nedovolej ti jít k závěrečnejm zkouškám, který jsou v tý zemi hrozně důležitý, když si chceš najít práci. Naprosto jsem nezvládal. Zopakoval jsem si ten třetí ročník, pak jsem dodělal čtvrtý ročník, a na konci čtvrtáku – chápeš, všichni ostatní už v tý době končili páťák – to už se mnou bylo tak mizerný, navíc jsem to ještě podpořil chozením za školu, až mě nakonec vykopli.“

Člověka ty věci štvaly už od rána, nakonec jsi musel přijít na nějaký řešení, který ale bylo naprosto v protikladu k tomu, co po tobě chtěli, třeba vždycky jsem si do školy bral dvoje kalhoty, jedny hodně těsný a jedny hodně volný, který jsem si oblíknul, jakmile jsem se přiblížil ke škole, protože kdybys měl na sobě těsný kalhoty, tak by tě okamžitě poslali domů. To je taková další věc na anglickym školství, musíš nosit tu školní uniformu... čepici, takovej dost divnej vynález, vypadá to, jako když odřízneš kus lebky, dáš na to kšilt a dopředu našiješ znak svojí školy. Tmavý sako s nášivkou na náprsní kapse, kravatu a šedý flanelový kalhoty. V tomhle demontním ohozu jsem naprosto odmítal chodit do školy i z ní.

Když mě pak vykopli, tak ale prokázali pořádnou dávku velkorysosti a našli mi místo na umělecký škole. To byla nejlepší věc, kterou pro mě mohli udělat, protože anglický umělecký školy jsou bizarní. Půlka učitelů tam zároveň maká v reklamních agenturách, a aby skloubili trochu toho umění a potřebu kapku si

přivydělat, tak do školy chodí učit tak jednou tejdně. Magoři, ožralové, huliči. A hromada studentů. Bylo mi patnáct a spouště kluků bylo devatenáct, byli v posledním ročníku. Na uměleckejch školách je spousta muziky. Tam jsem se pořádně zakousnul do kytary, protože kolem byla spousta kytaristů, a hrálo se všechno od Big Billa Broonzyho po Woodyho Guthrieho. Objevil jsem pořádně Chucka Berryho, i když to, co jsem tenkrát hrál, bylo spíš Guthrieho blues. Ani ne tak blues, jako spíš balady, věci od Jesseho Fullera. Ve škole jsem se seznámil s Dickem Taylorem, taky kytaristou. Byl to první kluk, se kterým jsem kdy hrál. Hráli jsme blues, věci od Chucka Berryho na akustickou kytaru, a myslím, že právě tenkrát jsem si pořídil zesilovač velkej asi jako stolní rádio. Pak byl na tý škole ještě jeden kluk, jmenoval se Michael Ross. Ten založil country kapelu, totálně amatérskou, která hrála věci od Sandforda Clarka a pár kousků od Johnnyho Cashe, třeba *Blue Moon of Kentucky*. S touhle country kapelou jsem taky poprvý stál na pódiu. Pamatuju si na jeden kšeft na tancovačce v Elthamu, což bylo město vedle Sidcupu, kde byla ta škola, na kterou jsem chodil.

Z průmyslovky mě vyrazili, když mi bylo patnáct. Do umělecký školy jsem chodil tři roky. Akorát jsem začínal poslední ročník, když jsme se s Mickem náhodou potkali na nádraží v Dartfordu. Mezi jedenácti a sedmnácti se člověk dost změní. Takže jsem netušil, jakej vlastně je. Připadalo mi, jako bych potkal starýho kámoše, ale zároveň taky úplně novýho člověka. Skončil gympl a měl namířeno na London School of Economics, což je škola, která je na společenským žebříčku dost vysoko. Držel v ruce nějaký desky, a já na to ‚Hele pocem, co to máš?‘ a ona to byla *Rockin' at the Hops* od Chucka Berryho.

Tehdy si zpíval akorát tak v koupelně, ale před tím pár let zpíval s nějakou rockovou kapelou, věci od Buddyho Hollyho a *Sweet Little Sixteen* a Eddieho Cochran, po mládežnickejch klubech v Dartfordu a tak, ale když jsem ho potkal, tak už ne. Řekl jsem mu, že se znám s Dickem Taylorem. Ukázalo se, že Mick ho zná taky, protože spolu chodili na gympl, tak super, co kdybysme to dali dohromady? Myslím, že jednou večer jsme šli k Dickovi a udělali si zkoušku, spíš takovej jam. Tam jsme spolu hráli poprvý. Normálně v pokoji, jenom pro sebe. Začali jsme zkoušet v obývacích a místnostech v domě, většinou u Dicka Taylora. Dělalí jsme věci třeba od Billyho Boya Arnolda, ‚Ride an Eldorado Cadillac‘, Eddieho Taylora, Jimmyho Read. Muddy Waterse jsme myslím tehdy ještě nezkoušeli, ani Bo Diddleyho, nevím. Mick mi pouštěl spoustu hudby, kterou jsem do té doby neznal. Měl dovezený desky, co vydával Ernie's Record Mart.

V té době děcka poslouchaly hlavně tradiční jazz, něco z toho bylo hodně dobrý, něco z toho bylo slizký, a většina byla hodně, hodně slizká. Rock'n'roll se už začal mísit s popem, stejně jako se to dělo tady, protože masmédiím jde o to, aby zabavily úplně každýho. A tak netříští věci do jednotlivejch kanálů, protože chtějí,

aby všichni poslouchali jednu stanici. Naháže se tam všechno dohromady, a nakonec z toho vznikne to, co chce poslouchat průměrný posluchač, což je průměrná matlanina. A taková byla tehdejší scéna, z rádia žádná dobrá hudba nevypadla, stejně jako z takzvaných rokenrolových hvězd. Kde nic, tu nic.

Zrovna v době, kdy jsme to Mick, já a Dick Taylor dali dohromady a začali zjišťovat, která bije, kdo co hraje a jak to hraje, tak Alexis Korner založil kapelu v jednom klubu na západ od Londýna, v Ealingu, ve který hrál na harmoniku Cyril Davies, kterej makal na vrakovišti v karosárně. Cyril nějakou dobu žil v Chicagu a viděl Muddyho hrát v Smitty's Corner, takže to bylo fakt něco. Na foukačku to doopravdy uměl a navíc to byl dobrej paříč; pil bourbon, jako by to byla voda. Alexis a Cyril dali dohromady kapelu, a kdo bys řekl, že tam bubnoval; nikdo jinej než Charlie Watts. Zašli jsme na ně hned další tejden, co otevřeli. Byl to jedinej klub v Anglii, kde se hrálo něco zajímavýho, aspoň nikdo o ničem jiným nevěděl. První člověk, kterýho tam potkáme, je tenhle Alexis, kterej vstane a řekne: „A teď, dámy a pánové, vynikající bottleneckovej* kytarista, kterej vážil cestu až z Cheltenhamu, aby nám dneska večer zahrál,‘ a najednou, ty vole, zazní Elmore James, *Dust My Broom*, nádherně zahráný, a to byl Brian.“

* Bottleneck: technika hry na kytaru, kdy se po strunách často laděných do akordu přejíždí hladkým předmětem – např. hrdlem lahve, odtud název. (Pozn. překl.)

PĚT

Kdyby blázen vytrval ve svém bláznovství, stal by se moudrým.

William Blake: Přísloví o pekle

Bylo něco málo po jedenácté dopoledne a já se šoural halou vstříc čerstvému salátu v lednici, v naději, že dokáže utlumit bolest hlavy, kterou jsem získal coby suvenýr z kokainového dýchánku minulé noci. Tu se přede mnou z kanceláře vynořil David Sandison s výrazem zarmouceného baseta. Zeptal se, jestli teprve vstávám, na což jsem odsekl: „Přesně tak,“ protože jediné, co mě zajímalo, byl hustý jablečný džus, studené jahody, ananas a pomeranče, a on řekl: „Tak to jsi asi neslyšel to o Kerouakovi.“

„A co je s ním?“

„Je mrtvej.“

„Kde jsi tohle slyšel?“ zeptal jsem se, protože takovýmto věcem člověk nikdy nechce věřit.

„Říkali to dneska ráno v rádiu. Zemřel včera v noci. Žil na Floridě. Věděl jsi to?“

Neodpověděl jsem, protože se právě v té chvíli v duchu vezu v autobusu společnosti Trailways z Waycrossu do Maconu v Georgii, před námi Lumber City, čtu si povídku z knihy, kterou jsem si půjčil z Oblastní knihovny v Okenefenokee, protože ve Waycrossu obchod s knihami nebyl, tedy pokud pomineme ten krámk, kde prodávali Bible. V té povídce zpívala mexická dívka mladému Američanovi píseň od Piano Reda, kterou jsme si kdysi nechávali hrát v jukeboxu u jezera, kam jsme jezdili s mými kamarády ze střední tančit, závodit v autácích a milovat se na zadních sedadlech. Do té doby jsem takovouhle povídku nečetl. Postavy v ní jezdily rychle, souložily v autech a já měl pocit, že vlastně i můj život vypadá tak, že by o něm mohl někdo napsat povídku, jak se zpívá v té písni: „Jestli neumíš boogie, si piš, že ti ukážu, jak se to dělá.“ Také jsem si vzpomněl, že jediný kšeft, na který mám v tuhle chvíli smlouvu, je napsat reportáž o Kerouakovi do časopisu Esquire. Jenže svoji cestu na Floridu jsem odložil, protože jsem se potřeboval dohodnout se Stones. Tahle myšlenka mě vrátila zpět do přítomnosti; sedím na gauči v obýváku a mám pořád hlad. Nakonec jsem změnil názor a místo ovoce si dal toust se šunkou a pivo.

Dorazili Mick s Mickem a Keithem, Jagger se zavřel v kanceláři, Keith šel hrát tenis s Mickem Taylorem a potom se vyložil u bazénu – jak říkal, „tohle tělo je vyrýsované šestiletým zevlováním na všech plážích světa“. Teprve šest let byl Stonem a už vypadal na sto. Jak starý asi vypadal Kerouac... Sandison zasmušile

pozoroval koupajícího se Keitha. Předtím, než se dal do reklamní branže, pracoval Sandison jako reportér regionálního anglického plátku. Jeho předčasně plešatící hlava a ostatně i celé jeho tělo jako by neměly správný tvar; Kerouakův tulácký život možná také neměl správný tvar, aspoň v konvenční představě slova „správný“. Sandison vypadal, jako by opravdu přišel o někoho blízkého. Keith už od něj tu zprávu věděl, a ačkoliv od Kerouaka nic nečetl, jeho plavecká tempa působila určitým způsobem vážněji než normálně.

Když Keith vylezl z bazénu a oblékl se, zamířili jsme zpátky do domu. Vzpomněl jsem si, že mu chci připomenout, že jsem napsal ten dopis. „Jasně,“ řekl na to. „Promluví si o tom s Mickem.“ Tahle věta moji skleslost ještě prohloubila, protože to vypadalo, že se nikdy nic dalšího nestane, nicméně jsem pro ten svůj slavný dopis zašel do svého pokoje. Když jsem se asi za minutu vrátil, Keith byl pryč. Jagger seděl na gauči v obýváku s Jo Bergmanovou a probírali obchodní záležitosti. Mračil se. Vyhlédl jsem dozadu na zahradu, nikde nikdo, pak jsem vyšel před dům a narazil jsem tam na Micka Taylora. Neřekl jsem „Kde je, do hajzlu, Keith?“, místo toho jsem jenom ležérně vypustil: „Každej furt někam odbíhá, jak se dá v tomhle dělat byznys?“ Jestli si dobře vzpomínám, tak tohle byla první věta, kterou jsem kdy Micku Taylorovi řekl. Usmál se a řekl: „Mně je celej byznys ukradenej, teda do tý doby, než se mě to začne týkat taky.“ Teprve teď jsem řekl: „Kde je, do hajzlu, Keith?“

„Jel s Charliem do studia, je to minuta.“

Vešel jsem zase dovnitř. Do prdele s tím.

Když jsem zase vstoupil do obýváku, Jagger se na mě podíval a řekl: „Nemáš náhodou nějaký ten dopis nebo co, co ti ho mám podepsat?“ Teď jsme se mračili oba. Podal jsem mu dopis a on ho podepsal, Jo se mu dívala přes rameno.

Jména členů Stones jsem si napsal v pořadí – Jagger, Richards, Watts, Wyman a Taylor – jak jsem je chtěl postupně obejít, protože jsem věděl, že když podepíše Jagger s Keithem, podepíše i ostatní; proto jsem se vypravil s oběma Micky na cestu vedoucí kolem nočního klubu Whisky-à-Go-Go a Hollywoodské střední školy ke studiím Sunset Sound, ve kterých Rolling Stones dokončovali své nové album. Požádal jsem Keitha, který se rozvaloval na gauči před mixážním pultem, aby mi dopis podepsal, a on tak učinil, i když u jiného jména. „To nevádí,“ řekl jsem, a ačkoliv byl Mick Taylor až na konci seznamu, využil jsem toho, že sedí vedle Keitha, podal jsem mu dopis a pero, a on se podepsal také, stejně jako Charlie, který seděl u mixpultu. Měl jsem čtyři z pěti. Zašel jsem do kanceláře a zavolał Wymanovi do hotelu Beverly Wilshire, kde s Astrid pořád bydleli a pořád je to švalo. Řekl mi, že se dnes do studia nechystá, ale že přijde někdy kolem půl osmé do domu na Oriole Drive na večeri, a podepíše mi to tam. „Bude to takhle v pohodě?“ zeptal se, a já řekl, že jasně. Chtěl jsem ten dopis ale poslat ještě tentýž večer. Turné mělo

brzy začít, věděl jsem, že mě to bude stát balík, a také jsem cítil v kostech, že bude trvat celou věčnost, než získám nakladatelskou smlouvu, a ještě o něco déle, než dostanu zapláceno.

Když jsem se vrátil do zvukařské místnosti, Charlie s Mickem Taylorem už byli na odchodu a já se s nimi aspoň svezl zpátky na Oriole Drive. Wyman s Astrid se měli stavit na večeři, protože už je nebavilo chodit na jídlo do restaurací, a my zase chodili jíst do restaurací, protože nás nudilo jíst doma. Nemusel jsem se obávat ničeho jiného, než že vyrazíme ven dříve, než se Wyman objeví, a tak jsem se tedy děsil přesně toho. Přišli ale oba právě ve chvíli, kdy my vyráželi ven, a posadili se k jídlu. Položil jsem dopis vedle Wymanova talíře a poprosil ho, aby mi ho podepsal. Začal si ho číst a dával si pěkně načas. Už to celé trvalo déle, než jsem byl ochoten čekat. „Tady,“ řekl jsem a podával mu pero. Wyman zvedl dopis a řekl: „Nevadí, když si to dočtu, že ne?“ Řekl jsem jasně že ne, klidně to dočti, je to akorát jedna věta, nic tak strašně důležitýho. „Pořád aby sis dával bacha, co,“ řekl mi Charlie, ale Billy se podepsal, já si dopis založil do svého zápisníku, a vyrazili jsme.

Teď jsem si musel opatřit kopie toho dopisu a originál poslat svému agentovi, jenže něco takového budu moci udělat až zítra ráno. Ovšem když si to sečtu: měl jsem dopis, ten dopis jsem měl podepsaný, měl jsem ho ve svém notesu, notes jsem měl v ruce. V limuzíně jsme míjeli drahé domy stojící v ulicích pojmenovaných po ptáčích.

Večeře v módní nevlídné restauraci nebyla ničím zvláštní, nicméně po ní jsme se měli s ostatními Stones setkat v klubu Whisky-à-Go-Go, kde bude hrát Chuck Berry.

Na Strip, na nároží, minout napjaté, odměřené vyhazovače u vstupu, sestoupit do temnoty, do země fantazie, kde je vedro a kouř a tlačnice, velká ratejna s malým zdviženým tanečním parketem, kapela rozložená ještě o něco výše v rohu, obyčejní lidé poohlížející se po slavných lidech, slavní lidé poohlížející se po jiných slavných lidech, Rolling Stones sedící u stolků, nepoohlížející se po nikom. Posadil jsem se k Jaggerovi, Keithovi a Wymanovi, zvláštní kombinace. Kolem našeho stolku prošla děvčata, napřed dvě, pak tři, pak asi tak sedm, a trvalo jim asi tak šest koleček, než si dodaly odvalu, aby poprosily Stones o autogram. Servírky poletovaly sem a tam a mezi prsty svíraly podélně poskládané dolarové bankovky.

Na pódiu hráli čtyři bílí muzikanti, hlasitě a špatně. Na dvě protější stěny se promítalo video, na jedné ostře barevné kapky a vířící spirály, na druhé lososi přeskakující malý vodopád, pořád a pořád dokola, proluku mezi jednotlivými smyčkami vyplňovala scéna z japonského filmu, na kterém se z oblohy snáší obrovská nestvůra, aby zničila svět. Záběry na požírané Japonce se skvěle doplňovaly s tím, co se jinak dělo v klubu plném lidí zvyklých na potrhle výjevy – jako třeba na parketu ta holka celá v černé kůži, s koženou bandáží na zápěstí a s těžkými botami,

z níž šel až strach –, kteří se sami snažili být jako Batman nebo Wonder Woman nebo Zontar, Věc z Venuše, která se zmítala u zdi.

Jenže pak se na pódiu objevil štíhlý černoš se zadumanýma očima a vystoupnými lícními kostmi, s kytarou zavěšenou proklatě nízko jako nějaký pistolník, kterou laskal s oplzlou šikovností, a dokonce i Keithův obličej – nejděsivější ze všech v sále, indián, pirát, ježibaba, obličej, který se kření Smrti do tváře – najednou jako by se změnil v to, čím byl tehdy, když poprvé uslyšel Chucka Berryho, v obličej malého anglického školáka oblečeného v uniformě a s čapkou s kšiltem. Uplynula spousta let, než Keith mohl vidět Chucka Berryho na živo, protože Berry si odpykával trest ve věznici v Terre Haute za to, že s jistými úmysly převezl přes hranici státu čtrnáctiletou indiánskou šlapku, ale Keith s Jaggerem se oba mohli naučit Berryho charakteristickou kachní chůzi z filmu *Jazz on a Summer's Day*, který Keith viděl čtrnáctkrát. Když potom Chucka Berryho propustili a Mick s Keithem už byli Rolling Stones, setkali se s ním, a na rozdíl od mnoha jejich dalších hudebních idolů je Chuck opakovaně urazil, takže ho uznávali o to víc, a rádi by s ním jeli nadcházející turné.

A teď tu stál Berry a hrál *Sweet Little Sixteen*, hrál to ledabyle a jeho doprovodná kapela byla mizerná, dokonce ani nehráli správnou harmonii, ale sem tam když došlo na sólo, tak problesklo kouzlo jeho kytary, a Keith, zase jako ten školák, který nosí pod bachratými kalhotami ještě jedny těsné, se naklonil přes stůl k Wymanovi, protože Wyman také chodíval do klubů se dvěma páry kalhot, s bachratými na těch těsných, protože v těsných by vás dovnitř nepustili (je docela možné, že to nejsilnější sociální pojídlo téhle generace představovala skutečnost, že my všichni, včetně dívek, jsme vyrůstali v kalhotách, které jasně ukazovaly, jak se naše pohlavní orgány rýsují pod džínovinou), a tomu Wymanovi, drobnému chlapíkovi s tváří legračního šeredy, který si z fanynek založil něco jako vlastní harém („Začal s tím Bill,“ řekl mi Keith. „Sklátil jich tisíce. Všechny si je zapisoval do diáře. Nakonec to přestal počítat asi u čísla 278.“), Keith řekl: „Nehraje nijak zvlášť, ta kapela stojí za hovno, a přitom každou chvíli, no teda...“

Wyman s očima upřenýma na Berryho, kterého nic, ba ani vězení, nedonutilo přestat zpívat o té šestnáctileté kočičce, se usmál a řekl: „Jo, je fakt dobřej...!“

Když Berry dohrál, opustili jsme Whisky (náš odchod, stejně jako všechny naše příchody i odchody, byl dramatický a nenadálý, nikdo nemohl ze Stones spustit oči, limuzíny přijížděly k chodníku a my vplouvali dovnitř) a naše kolona čtyř aut vyrazila po dálnici do Corralu, nočního klubu v kaňonu Topanga, kde jsme si chtěli poslechnout Grama Parsonse a Flying Burrito Brothers.

Během mnohakilometrové cesty po dálnici jsme si (já, Wattsovi, Bill a Astrid a asi ještě dva nebo tři další) povídali o hudbě – Shirley, která měla ráda starý dobrý rock'n'roll, byla nadšená, že viděla Chucka Berryho na živo – a během té cesty jsme

také poprvé na tomto turné zažili Wymanovu Velkou Trampotu. Bill přikázal řidiči, aby zastavil u benzínky, že potřebuje jít močit, jenže kilometry ubíhaly a všude bylo zavřeno, a Bill povídá znovu: „Hele, koukej mi někde zastavit, potřebuju močit,“ a řidič na to: „Jenže ono je tady všude zavřeno,“ a Bill: „To je jedno, prostě mi už někde zastav,“ a Charlie mu připomněl, že: „To kvůli tobě jsme tenkrát měli průser, Bille.“

Stalo se to 18. března 1965, poslední večer pátého anglického turné Rolling Stones. Turné trvalo dva týdny, čtrnáct večerů se dvěma koncerty v kinosálech po sobě. Nic zvláštního se během něj nepříhodovalo. Tři koncerty se nahrávaly kvůli živému albu. V Manchesteru v kině Palace spadla jedna dívka z horního balkonu dolů mezi lidi, byly to asi čtyři metry. V podstatě nikdo z těch sto padesáti ječících fanynek natlačených u pódia, kde Mick zpíval *Pain in My Heart*, si jejího pádu nevšiml. Dívka se ztratila v davu, když se ji pořadatelé pokusili odvést ke zdravotníkům, a později byla spatřena před dveřmi do zákulisí, jak zoufale ječí: „Micku, Micku!“ V Sunderlandu, kde Stones hráli v Odeonu, si chtěli fanoušci koupit vodu, ve které si Stones myli vlasy, a někdo jim prodal aspoň vajgly jejich cigaret, po penci za kus. V Sheffieldu nějaký sběratel autogramů shodil Charlieho během hraní z jeho bubenické stoličky. V Trocaderu v Leicesteru spadla z ochozu další dívka a vyrazila si přední zub. „Měli jsme strach,“ řekl k tomu později Mick. „Dovedeš si představit, k čemu to může vést. Nakonec začnou lidi skákat z balkonů mezi lidi dole a někdo se při tom zabije.“

V Odeonu v Rochesteru, na který všichni vzpomínali jako na jeden z nejhroších sálů v Anglii, zřízenec hlídající vchod na jeviště odmítl na základě toho, jak vypadali, uvěřit, že Stones jsou skutečně ti, kdo tam mají hrát, a nechtěl je pustit. Keith ho odstrčil a koncert mohl začít. Když v sunderlandském Odeonu ohlašoval Charlie skladbu *Little Red Rooster*, skočila Mickovi nějaká holka na záda. Mick ji opatrně odnesl na okraj pódia a pomohl jí dolů.

Poslední večer toho turné, 18. března, vyrazili Stones po dvou koncertech v ABC Theater v Romfordu v Mickově Daimleru do Londýna. Už byli skoro tam, když se Wymanovi začalo chtít močit. Road manager Ian Stewart to popsal takto: „Když celý večer sedíš v šatně a piješ Coca-Colu, pak jdeš na půl hodiny na pódium, poskakuješ tam jako idiot, pak popadneš kytaru a uháníš v tom mrazu do auta, tak potom není divu, že se ti začne chtít chcát.“

Mick nasměroval velké černé auto k benzínce Francis na Romford Road ve Forest Gate ve východním Londýně. Bylo asi půl dvanácté. Podle čerpadláře, jímž byl jednačtyřicetiletý Charles Keeley, „vyskočilo z auta nějaké rozčuchané strašidlo s černými brýlemi a zeptalo se ho: ‚Kde se tady můžu vychcat?‘“ Keely Wymanovi řekl, že veřejné záchodky jsou zavřené kvůli rekonstrukci, což byla lež, a potom mu nedovolil navštívit záchod pro zaměstnance. Wymanovo chování podle Keeleyho

„nebylo normální“. Prý „začal pobíhat sem a tam mezi čerpacími stojany, sundával a nandával si sluneční brýle a tančil.“ Potom „z auta vystoupilo asi osm nebo devět mladíků a dívek“. Pan Keely začal „mít pocit, že se něco semele“, a vyzval řidiče vozu, Micka Jaggera, aby je všechny naložil a odjel. Jagger ho odstrčil a řekl: „Někde to tu pochčijeme.“ Ta věta se ostatním zalíbila a začali ji opakovat, „propřepěvovali si ji“. Někdo na ten nápěv začal tančit. Potom Wyman došel k silnici a vymočil se na vrata garáže. Mick Jagger s Brianem Jonesem šli s ostatními k silnici. Podle pana Keeleyho „to některé zákaznický na pumpě nijak nepohoršovalo. Někteří je dokonce šli požádat o autogram.“ Jeden zákazník prý nicméně na adresu Stones poznamenal, že jejich chování je „nechutné“. V odpověď Stones „začali ječet a nadávat“. Celá záležitost skončila tím, že Daimler odjel a jeho pasažéři z něj dělali „dobře známé gesto se dvěma vystrčenými prsty“.

Pan Keeley si poznamenal poznávací značku. Zákazník, který se nelibě vyjádřil na adresu Stones, byl jakýsi Eric Lavender, dvaadvacetiletý tajemník obvodního Mládežnického centra ve Forest Gate. „Pokud nezačne policie konat, podám podnět k právnímu postihu,“ řekl pobouřený aliteriční pan Lavender.

Během policejního vyšetřování tohoto incidentu Stones uvedli odlišnou a mnohem kratší verzi příběhu. Wyman vypověděl, že panu Keelymu neřekl nic víc než: „Mohl bych použít toaletu?“ Rozhodně nic sprostého. Když prý uslyšeli zamítavou odpověď, nastoupili zpět do auta a odjeli. Mick stejně tak odmítl, že by se choval jakkoliv pohoršlivě, a řekl, že sprostě nemluvil ani ve škole, na univerzitě, ani nikde jinde. Brian řekl, že není typ, který by urážel ostatní: „Jsem spíše ostýchavý člověk.“ Soud dal nicméně za pravdu pánům Keeleymu a Lavenderovi, a nařídil Stones, aby zaplatili patnáct liber za soudní výlohy. Nebral v potaz ani Wymanovo tklivé prohlášení: „Slavný soude, trpím totiž na slabý měchýř!“

Když ovšem Bill vyprávěl onen příběh teď, zatímco jsme se jasnou nocí šinuli kalifornským pobřežím k cíli, kde nás čekají samé příjemné věci, než začne turné, které se vyvrbí podivněji než jakékoli jiné z těch, jež Stones dosud podnikli, jeho fantazie historce přidala až hrdinský rozměr: „...a teď já tam dojdu, vytáhnu ptáka, a najednou na mě nastoupí ten maník a mává mi před ksichtem baterkou a huláká: hele, hele!“

„Asi si ti na něj potřeboval posvítit,“ řekla Shirley.

Zastavili jsme u benzínky, a zatímco jsme čekali na Billa, ztratili jsme ostatní auta z dohledu. Nikdo z nás netušil, kde ten Corral vlastně je, a nejméně ze všech náš řidič, takže jsme jeli dál a hledali jsme nějakou stopu. Někdo tvrdil, že to bude vpravo, za tou odbočkou, ne, sakra, tady je to zavřený, takže to bude asi vlevo, a taky že jo, takový malý motorest s kapacitou tak dvě stě lidí, stoly a malý taneční parket, natřískaný místními burany promíchanými s losangeleskou rock'n'rollovou smetánkou. Byl tam Bruce Johnston z Beach Boys, a taky dámičky

Miss Christine a Miss Mercy, členky projektu Bizarre Records s názvem GTO's, což znamená Girls Together Outrageously nebo Orally nebo cokoliv jiného, co začíná na „O“. Miss Mercy byla tmavá a statná, vykladačka budoucnosti s výrazně namalovanými očima, ověšená náramky, prsteny a šátky. Miss Christine, štíhlá blondýnka v dlouhých červených šatech s panenskou krajkou lemující ňadra, byla kvítek magnolie, který vyrašil z kalifornské půdy. Jak se spolu proplétaly v tanci, vypadaly jako jedno tělo, jukeboxy blikaly žlutě, červeně a modře, a Gram zpíval „I made her the image of me“.

Posadili jsme se k dlouhému stolu, celý gang Stones a jejich přátelé a ženy, pili jsme hektolitry piva, pískali jsme a dupali, když Burritos hráli *Lucille* a staré písně Boudleauxe Bryanta, profláklé rock'n'rollové odrhovačky. Od doby, kdy Stones hráli po anglických klubech, kde se lidé mačkali u stěn, na kterých se srážela vlhkost, uplynulo skoro šest let. Napřed byli rádi, když se z těch klubů přesunuli do větších sálů, ale později se jim po nich začalo stýskat, s tím, jak se jim více než po tři roky, kdy je každou chvíli zatkli kvůli drogám, stýskalo po hraní samotném.

Teď byli ale nažhavení vydat se zase na šňůru, a tak bylo příjemné sedět v Corralu a pozorovat všechny ty typy kolem nás, kožené boty motorkářů, vytetované orly, zamilované lesby, bílé anglické negry, Beach Boys, kluky z Georgie, všechny ty lidi, které svedla dohromady hudba. Večer uplynul jako sen, v jedné chvíli jsme všichni sborem zpívali a v další minutě se zavíralo a my se museli pakovat. Cestou domů jsme v autě všichni dřímali, a když jsme konečně dojeli, vypil jsem sklenici mléka, strčil svůj zápisník i s dopisem pod polštář a šel spát. Už jsem únavou sice skoro neviděl, ale před spaním jsem si vždycky chvíli četl. Teď zrovna jsem měl rozečteného Kerouaka, jak jsem se připravoval, že ho navštívím, a tak jsem otevřel knihu tam, kde jsem minule skončil: Ani ve snu jsem netušil, já, ubohej Jack Duluo, že duše je mrtvá. Že milost sestupuje z nebe a žádný pastor... žádný z těch doktorů, těch vyčuraných džberů moudrosti mi o tom neřekl; a nijak jsem to nezakusil na své první a jediné kůži. Že láska je osud, sestřenka smrti. Že jediná pravá láska může být ta první, jediná opravdová smrt je ta poslední, že skutečný je jenom život sám a pravdivé jenom slovo... nikdy nevyslovené.*

* Jack Kerouac: Maggie Cassidyová, přel. Edita Drozdová, Votobia, Olomouc 1996.

ŠEST

Onoho večera v Empire, ve vedru a ohromení, jsme objevili ragtime, a to díky třem mladým Američanům: Hedges Brothers and Jacobsen, jak si říkali. Jako bychom dosud žili v devatenáctém století, a zničehonic se před námi zjevilo to dvacáté, oslňující a hulákající. Najednou nás to mrštilo do našeho vlastního věku, fascinujícího, kolosálního, chaotického jako džungle. Do té doby jsme byli zvyklí na říznou, festovní hudbu v koncertních sálech, ale tohle synkopické šílenství oněch tří Američanů, to bylo něco úplně jiného; leskli se potem, skoro se vznášeli v záři reflektorů, nedokázali jsme se tomu rytmu ubránit, postupně nás hypnotizoval, svolával nás a unášel do jiného života, ve kterém se může stát cokoliv.

J. B. Priestley: The Edwardians

„Takže co se týče Briana,“ řekl Keith, „tak ten se stěhuje do Londýna se svojí holkou a dítětem. S druhým dítětem, to první měl s tou předtím. Jenže tu nechal a Cheltenhamu už měl plný zuby. Už to tam nemohl vydržet, cejtil, jak ho to tam svazuje, takže se prej odstěhuje do města.“

„Vracel se vždycky o víkendů a já mu říkal: ‚Hele, zkus to vydržet do té doby, než si nějak zajistíš, abys měl z čeho žít, a teprve potom odjed’ do Londýna,‘“ řekl Alexis Korner. Korner, který zpíval a hrál na kytaru, byl jeden z prvních Evropanů, kteří hráli hudbu amerických venkovských bluesmanů. Brian, který odložil klavír a teď hrál na altsaxofon v cheltenhamské kapele jménem Ramrods, se začal zajímat o blues a vzal do ruky kytaru.

„S Brianem jsem se seznámil,“ řekl Korner, „když jsem sem tam hrál s kapelou Chrise Barbera. Jednou jsme hráli v Cheltenhamu a po koncertě za mnou přišel Brian a prej, jestli se mnou může mluvit. Takhle jsme se poznali. Chodíval do klubu Ealing vždycky ve čtvrtek a o víkendech, a občas si tam i trochu zahrál.“

Brian v Cheltenhamu nemohl vydržet. Prostě to tam nenáviděl. Nedokázal vystát všechna ta omezení, které na vás Cheltenham nakládá. Nedokázal vystát, jak mu jeho rodina nakazuje, co si má myslet a jak se má chovat. Proto odjel do Londýna, prostě prásk! a hotovo. Každý víkend jsem mu říkal: ‚Proboha, Briane, vydrž ještě chvíli, ne že se tady zničehonic objevíš. Londýn je dost drsný místo k životu!‘ A samozřejmě, jednou jsem mu tohle o víkendů zase říkal, chvíli se nic nedělo, a pak se najednou objevil v Londýně, a bylo to. Prej: ‚V Cheltenhamu končím, stěhuju se do Londýna, můžu u tebe přespat?‘ Takže byl tady, nechali jsme ho přespat. Pár nocí spal na podlaze a pak si někde našel něco svýho, a pak začal pracovat v obchodě Whiteley’s na Queensway.